

GŁOS POLSKI

B. P.
Kodz

DZIENNIK POLITYCZNY, SPOŁECZNY I LITERACKI.

Cena numeru pojedynczego mk. 120

Redakcja i Administracja: Piotrkowska 106.
Telefon dzienny 199, telefon nocny 799.Redaktor, lub jego zastępca przyjmują wyłącznie od 5-5 po poł.
Rękopisów nie zamówionych Redakcja nie zwraca.

Casino Dziś! **NAD PROGRAM** Dziś! **Casino**

Przeprowadzenie zwłok Prezydenta Rzeczypospolitej

Wyprowadzenie ciała z Belwederu.
Pochód żałobny.

Przed Zamkiem.
Na dziedzińcu zamkowym.

170-1

Drugi Prezydent Rzeczypospolitej.

Został nim p. Stanisław Wojciechowski.

Wrażenia wczorajszego dnia.

Wczoraj po Zgromadzeniu narodowym, wszystkie spory i niepewności bardzo szybko zostały rozstrzygnięte już w pierwszym głosowaniu.

Największego zawodu doznał Ch. Zw. Jedności Narodowej, który był przekonany, że uda mu się tym razem wyrzucić swoimi głosami wpływ na wynik wyborów i że wynik ten będzie miał inny charakter, niż wybór zamordowanego przez Niewiadomskiego s. p. Gabriela Narutowicza. Jednakże jeszcze przed posiedzeniem, dzięki szybko idącej akcji porozumiewawczej pomiędzy klubami lewicy PSL i bloku mniejszości narodowych, widać było, że wyrachowania Chłeny są błędne. Pan Głabicki uczynił ostatnią próbę ratowania sytuacji p. Jonulac piastrowcom, a raczej p. Witosowi, aby wysunął jedną kandydaturę „na niby” poza kandydaturą pana Morawskiego od prawicy i Wojciechowskiego od lewicy. Gra miała być rozegrana w ten sposób, że doszłoby do trzeciego głosowania, w którym kluby Chłeny solidarnie miały głosować już za panem Wojciechowskim, tak aby doszedł on do prezydentury tak zwana czysto polska większość z udziałem oczywiście p. Stróńskiego-Lewina i senatora Piłzelskiego.

Zamiar ten nie powiódł się, pomimo nawet bewnych skłonności kompromisowych p. Witosa. Klub PSL wszystkie projekty paktu z Chłeną odrzucił, jedynym zewne-

trznym wyrazem tego intermezzo była pięciminutowa przerwa, zarządzona przez marszałka zaraz po otwarciu obrad Zgromadzenia narodowego. W ciągu tych pięciu minut obalone zostały wszystkie sny o potędze Chłeny, do realizacji w których przedtem miało prowadzić zamordowanie Narutowicza, a teraz n. w. Witosa.

Przebieg głosowania był zupełnie naogół spokojny, stenogram sejmowy zanotował tylko jeden „zwischenruf” p. Małkowskiego, który zwrócił się do p. Stróńskiego z przykrym epitetem „krwa we rece”.

Po ogłoszeniu wyniku głosowania z ław prawicy odezwał się brygadjer Maczwicki wołając: „I znova żydowski prezydent”.

Po zamknięciu obrad Zgromadzenia narodowego były jeszcze utarczki słowne pomiędzy dwoma obozami Izby, nie przybrały one jednak szerszego zakresu. Posłowie lewicowi pytali: „Kiedy zamordujecie Wojciechowskiego”.

Z prawicy odpowiadało tylko krzykami: „żydy”, nie reagując na zapytanie.

Ogólne zdumienie w obozie prawicowym wywołało szybko przeprowadzenie dalszych formalności związanych z wyborem nowego Prezydenta. Już o 7-ej wieczorem odbyło się zarządzenie nowego Prezydenta. Prawica tym razem była obecna.

St. Gr.

Posiedzenie Zgromadzenia Narodowego.

WARSZAWA, 20 bm. (Pat). — Posiedzenie Zgromadzenia narodowego rozpoczęło się punktualnie o godzinie 12:15. Otwierając posiedzenie, marszałek Rataj zaznaczył: „Otwieram Zgromadzenie narodowe dla wyboru prezydenta Rzeczypospolitej, zgodnie z art. 2 regulaminu Zgromadzenia. Powołuję do prezydium sekretarzy z pośród sekretarzy sejm p. posłów: Antoniego Harasza, Jana Ledwocha, Aleksandra Niedbalskiego i Stefana Sołtyka. Zarazem donoszę, że marszałek senatu i

smem z dnia dzisiejszego powołał z pośród sekretarzy senatu senatorów: Antoniego Banaszka, Bolesława Bielawskiego, Macieja Glogera i Stefana Koncińskiego. W charakterze urzędujących sekretarzy zasiadają senator Gloger i poseł Niedbalski.

W myśl art. 6 regulaminu złożył jeszcze ślubowanie senator Zygmunt Nowicki.

Marszałek Rataj oświadcza: — „W ten sposób Zgromadzenie narodowe zostało ukonstytuowane i przystąpiamy do zgłaszania kandy-

dydatur. Na ten czas zarządzam 5 minutową przerwę.”

Po przerwie marszałek Rataj mówi, co następuje: „Podjęmym przerwane posiedzenie. Zgłoszono następujące kandydatury: p. Kazimierza Morawskiego, prezesa Akademii Umiejętności w Krakowie i p. Stanisława Wojciechowskiego. Przystępujemy do wyboru. Na skrutatorów powołuję senatorów Bielawskiego i Banaszka i posłów Harasza i Ledwocha. Proszę o oddanie kartek od wywoływanych członków Zgromadzenia narodowego. Wywoływać będzie sekretarz Niedbalski. Głosowanie jest tajne. Proszę wobec tego o oddawanie kartek złożonych podwójnie. Dla szybkości proszę panów o przygotowywanie się w porządku alfabetycznym do oddawania głosów. Proszę o zajęcie miejsc”.

Po złożeniu wszystkich głosów, przewodniczący zarządził 15-minutową przerwę, po upływie której sekretarz Niedbalski odczytał następujący wynik głosowania: Głosowało 535 członków Zgromadzenia narodowego. Ważnych głosów 519, nieważnych 16 głosów, absolutna większość 260. Otrzymał: Stanisław Wojciechowski 298, Morawski 221 głosów.

Przewodniczący Rataj: „Na podstawie tego stwierdzam, że wybrany został prezydentem Rzeczypospolitej p. Stanisław Wojciechowski.”

Na lewicy i centrum oklaski. Marszałek Rataj: Mamy drugi punkt porządku dziennego: odczytanie protokołu.

Sekretarz Niedbalski odczytuje protokół, zaznaczając, że nie głosował następujący senatorowie i posłowie: Bednarczyk, Bieniecki, ks. Brandys, Duleczak, Fiderkiewicz, ks. Gersztański, Królikowski, Lizak, Łańcucki, Pankratz, Prilucki, Saraniecki, Szredniawa, Tabor, Toczek, Wojtacha, Zaiucki i Ziemiński.

Następne posiedzenie dla odebrania przysięgi od nowo-obranego prezydenta naznaczam na godzinę 19. Na wypadek, gdyby nowo-obrany prezydent nie chciał przyjąć urzędu, w takim razie na tym posiedzeniu przystąpimy potocznie do wyborów.

Elekt przyjął wybór

WARSZAWA, 20 bm. (PAT). — Natychmiast po posiedzeniu Zgromadzenia narodowego udał się do p. Stanisława Wojciechowskiego wice-marszałek Osiecki w zastępstwie niedomagającego marszałka sejm, marszałek senatu i prezydent ministrów Sikorski i zakomunikowali p. Wojciechowskiemu decyzję Zgromadzenia narodowego. W odpowiedzi p. Wojciechowski oświadczył, że zaszczytny wybór na prezydenta Rzeczypospolitej przyjmuje.

* * *

Nowo-obrany Prezydent Rzeczypospolitej Stanisław Wojciechowski urodził się 15.3.1869 r. w Kaliszu.

W r. 1888 ukończył gimnazjum klasyczne i wstąpił do warszawskiego uniwersytetu na wydział fizyczno-matematyczny. W r. 1891 był aresztowany za udział w manifestacji z powodu 100-letniej rocznicy Konstytucji 3 maja. W rok potem w obawie ponownego aresztowania zbiegł do Paryża, gdzie pracował jako zecer i brał udział w organizacji emigracji polskiej dla walki o niepodległość Polski. W styczniu 1893 r. na życzenie ambasady rosyjskiej został wydany z Francji i przenosił się do Londynu, skąd w czerwcu tegoż roku wrócił potajemnie do kraju i przez 6 lat brał czynny udział w organizacji P. P. S. W r. 1899 wraca do Anglii i przez 7 lat pracuje tam jako zecer, a następnie jako maszynista-drukarz. W styczniu 1906 r. wrócił jawnie do kraju, zajął się propagandą kooperacji, założył tygodnik „Społem” i zorganizował związek stowarzyszeń spożywczych i został wybrany jego dyrektorem. Po wybuchu wojny, w sierpniu 1914 r., zorganizował akcję żywnościową Komitetu Obywatelskiego m. Warszawy

i został powołany na członka Centralnego Komitetu Obywatelskiego. W lipcu 1917 r. w Moskwie został wybrany na prezesa polskiego zjednoczenia międzynarodowego. W czerwcu 1918 r. wrócił do kraju i ponownie obrany dyrektorem związku stowarzyszeń spożywczych, obejmuje katedrę historii i teorii kooperacji w wyższej szkole handlowej w Warszawie. W styczniu 1919 roku zostaje mianowany ministrem spraw wewnętrznych. Po złożeniu tego urzędu w czerwcu 1920 r. był delegatem prezydium rady ministrów dla spraw oszczędności państwowych. Na początku 1921 roku redagował tygodnik „Wola Ludu”, poczem wraca na stanowisko profesora wyższej szkoły handlowej w Warszawie.

* * *

Z historii życia obecnego prezydenta Wojciechowskiego zwraca uwagę ciekawy szczegół:

Kiedy prezydent Wojciechowski, wskutek prześladowań władz rosyjskich zmuszony był opuścić Polskę i schronić się w Paryżu, ambasada rosyjska we Francji wymusiła na władzach francuskich aresztowanie go. Dopiero interwencja obecnego prezydenta Francji Milleranda uratowała Wojciechowskiego, który z Francji wyjechał do Anglii.

Prezydent Wojciechowski, za zasługi położone dla dobra kraju, udekorowany został orderem „Polonia Restituta” III klasy.

Wizyty u nowego prezydenta.

WARSZAWA, 29 grudnia. (Pat) Dziś o godz. 21-ej złożył wizytę p. Prezydentowi Rzplitej p. marszałek sejm Rataj i p. marszałek senatu Trampczyński.

Zaprzyśiężenie nowego Prezydenta.

WARSZAWA, 20 bm. (Pat). — O godzinie 18'30 szwadron przyboczny i lando reprezentacyjne Rzeczypospolitej przybyło do siedziby prezesa rady ministrów, który pod eskortą szwadronu udał się do mieszkania elekta Stanisława Wojciechowskiego przy ulicy Fiołkowej 16, skąd towarzyszył mu do gmachu sejmu, do którego przybył o godzinie 19-ej. Elekta przysięgł u drzwi sejmu dyrektor kancelarii sejmowej i zaprowadził go do pokoju marszałka.

Stwierdziwszy, że członkowie Zgromadzenia narodowego zajęli swe miejsca, prezes rady ministrów wprowadził elekta na sale obrad. Elekta stanął przy stole, na którym znajdował się krucyfik i konstytucja Rzeczypospolitej. Przewodniczący Zgromadzenia narodowego zapytał elekta, czy urząd prezydenta Rzplitej przyjmuje. Po odczytaniu odpowiedzi twierdzącej, wezwał go do złożenia przysięgi. Nowoobрани Prezydent Rzplitej podniósł dwa palce do góry, a trzymając lewą rękę na konstytucji Rzplitej, powta-

rzal słowa roty przysięgi za przewodniczącym Zgromadzenia narodowego.

Po złożeniu przysięgi, przewodniczący Zgromadzenia narodowego, stwierdził, że artykułowi 59-u konstytucji stało się zadość, poczem Prezydent Rzplitej opuścił sale w towarzystwie prezesa rady ministrów.

Zarówno przy wprowadzeniu elekta na sale obrad Zgromadzenia narodowego, jak również podczas składania przysięgi i przy opuszczaniu sali, wszyscy bez wyjątku członkowie Zgromadzenia narodowego powstałi ze swoich miejsc. — Po złożeniu przysięgi wznoszono okrzyki: „Niech żyje Prezydent Rzplitej!“ Na uroczystości obecni byli wszyscy członkowie gabinetu z gen. Sikorskim, ja' o prezesem rady ministrów, na czele oraz korpus dyplomatyczny z arcybiskupem Laurim na czele. Obecni również byli przedstawiciele wojskowych misji zagranicznych, wyżsi urzędnicy państwowi i licznie zgromadzona na galerii publiczność.

Obiecnie władzy.

WARSZAWA, 20 grudnia. PAT. — O godzinie 19.30 w sali reprezentacyjnej sejmu zgromadzili się: marszałek sejmu w zastępstwie Prezydenta Rzplitej, wice-marszałek p. Moraczewski w zastępstwie marszałka sejmu, marszałek senatu i prezes rady ministrów, ponadto rząd in corpore, oraz członkowie domu cywilnego i wojskowego Prezydenta Rzeczypospolitej.

Prezes rady ministrów odczytał protokół obu posiedzeń Zgromadzenia narodowego, poczem szef kancelarii cywilnej odczytał protokół przekazania i objęcia władzy. Protokół podpisany został, stosownie do brzmienia art. 24 regulaminu Zgromadzenia narodowego, poczem Prezydent Rzplitej w towarzystwie prezesa rady ministrów w eskorcie szwadronu przybocznego udał się na Zamek królewski dla złożenia hołdu zwłokom zmarłego pierwszego Prezydenta Rzplitej.

Nowo obrany Prezydent ukląkł przed ołtarzem przy zwłokach i przez długą chwilę trwał w modlitwie. Na Zamek przybyli również członkowie rządu. Następnie Prezydent Rzplitej w towarzystwie prezesa rządu, eskortowany przez szwadron przyboczny, udał się do pałacu Belwederskiego.

Oredzie Prezydenta do narodu.

WARSZAWA, 20 bm. (Pat). — Prezydent Rzplitej podpisał w dn. 20 grudnia r. b. następujące oredzie:

POLACY!

Bogu Wszechmogącemu i Tobie narodzi polski, ślubowałem ustawi konstytucyjnej przestrzegać i bronić, dobru powszechnemu wier nie służyć. Poprzednik mój, pierwszy Prezydent Rzplitej, s. p. Gabriela Narutowicz, padł z ręki opętanej szaleń nienawiści.

Ponury cień pada na odradzającą się państwowość polską, na moralne podstawy naszego życia zbiorowego.

Menawiść wytwarza niepokój i nieład. Ruinuje życie rodziny i państwa. Rzeczypospolita swój dostatek i moc czerpie przedewszystkiem z cnót i pracy swoich obywateli.

Proszę Boga Wszechmogącego i Ciebie, narodzi polski, abyśmy zdołali usunąć z uczuć i czynów naszych zło długotrwałej niewoli i wojny, godnie wykonać testament naszych przodków, budować jedną niepodległą Rzeczypospolitą, silną niością i pracą swoich oby-

wateli, pod opieką praw przez nich ustanowionych.

Wszyscy bez różnicy mójmy w pamięci słowa Adama Mickiewicza: „O ile polepszyście dusze wasze, o tyle polepszycie prawa wasze“. Ślubujmy dawać w życiu publicznem wyraz utalonej tęsknocie do braterskiego współdziałania dla dobra wszystkich.

Najbardziej potrzebą, to trwały rząd, silny zaufaniem sejmu i budżet, wypełniony podatkami obywateli. Żaden geniusz jednostki, żaden dyktator bez Was i za Was tego nie zrobi. Zrobić to może zgodny wysiłek całego narodu.

W imieniu Rzplitej wołam do Was, obywatele! Skłaniając się do zgody w sprawie dobra powszechnego, ona jest pierwszym warunkiem wiernego wykonania ustawy konstytucyjnej, uzdrowienia życia gospodarczego, wychowania obywateli, godnych imienia polskiego.

W Warszawie, 20 grudnia 1922. Prezydent Rzplitej: Stanisław Wojciechowski.

Prezes Rady ministrów: Władysław Sikorski, gen. dyw.

Wzrucenie dymisji gabinetu.

WARSZAWA, 20 grudnia. (Pat) Po objęciu urzędu przez p. Prezydenta Rzeczypospolitej, p. prezes rady ministrów gen. Władysław Sikorski, złożył prośbę o udzielenie dymisji całemu gabinetowi.

P. Prezydent Rzplitej do prośby tej się nie przychylił.

Posiedzenie rady ministrów.

WARSZAWA, 20 grudnia. (Pat) Jutro o godz. 5 po południu odbędzie się posiedzenie rady ministrów.

Okólnik min. spraw wewnętrznych.

WARSZAWA, 20 grudnia. (A. W.). Minister spraw wewnętrznych wydał następujący okólnik: „Wobec ukonstytuowania się sejmu i senatu obowiązują obecnie artykuł 2 Konstytucji, który głosi, że organami władzy zwierzchniej są sejm i senat, prezydent Rzeczypospolitej łącznie z odpowiednimi ministrami, oraz niezawisłe sądy. W związku z tem organy władz zwierzchnich, a w szczególności osoba prezydenta, jako przedstawiciela państwa na zewnątrz i szefa władzy wykonawczej, winna być otoczona specjalnym szacunkiem ze strony wszystkich obywateli państwa. Wszelkie zaś wystąpienia, zmierzające do zmniejszenia ich autorytetu winny spotkać się z jaknajostrejszym przeciwdziałaniem ze strony władz, opartem na rozporządzalnych środkach prawnych.“ — Okólnik poleca na wypadek stwierdzenia w druku wystąpienia obniżających powagę, godność i autorytet organów władzy zwierzchniej, oraz w razie nieposzanowania urzędów państwowych kierować się odnośnem postanowieniem, zawartem w ustawach karnych.

Sejm dla prezesa s. p. Narutowicza.

WARSZAWA, 20 grudnia. (Pat) Jutro o godz. 11-ej rano odbędzie się posiedzenie sejmu dla uczczenia św. p. Prezydenta Gabriela Narutowicza. Na posiedzeniu tem będzie obecny rząd in corpore.

Obrazy piastowców.

WARSZAWA, 20 bm. (Telefon. od nasz. koresp.). W dniu wczorajszym obradował wieczorem klub PSL „Piasta“. Prowadzono przerwane przez wypadki dyskusję nad programem, który ma stać się podstawą pertraktacji z innymi klubami dla utworzenia większości rządowej. Ponadto omawiano sprawy organizacyjne.

Odezwa Chlewy

WARSZAWA, 20 grudnia. (A. W.). Komisja parlamentarna Ch. Zw. J. N. opracowała odezwę do narodu w sprawie wyboru prezydenta Rzeczypospolitej.

Odezwa ta określa stanowisko klubów prawicowych i podjęcia swych rokowań z P. S. L. poczem zaznacza, iż kompromisowe usiłowania klubów prawicowych, idące w kierunku skupienia większości głosów polskich na jednomyjną kandydaturę, rozbiły się o niestanowczość P. S. L. Piasta. Opinia wyraża przekonanie, że nowo wybrany prezydent zrozumie konieczność stworzenia silnego rządu, opartego na większości polskiej. W końcu odezwa zwraca się z wezwaniem do zachowania spokoju i porządku.

Ferment wśród endecji.

WARSZAWA, 20 bm. (Telefon. od nasz. koresp.). Jak slyszeliśmy ostatnie wypadki odezwaly się dość mocno na spójności klubu Zw. lud. nar. Na posiedzeniu tego klubu na czele opozycjonistów, którzy wystąpili przeciwko dotychczasowej taktyce, stanął bardzo ostro senator Koskowski, który widocznie otrzeźwiał już po morfinie pana Rabskiego. Za p. Koskowskim idzie około 30 posłów, należących do ziemian poznańskich i wschodnio-galicjskich.

WARSZAWA, 20 bm. (Telefon. od nasz. koresp.). We wczorajszej „Gazecie Warszawskiej“ ukazał się artykuł przychylnie dosyć charakterystyczny nowego Prezydenta. Okazuje się, że stało się to, przez nieporozumienie.

Związek lud. nar. był przekonany, że opisana przez nas wyżej kombinacja z przeprowadzeniem p. Wojciechowskiego w trzecim głosowaniu głosami endecji uda się i wobec tego uważał go za swojego Prezydenta, godnego pochwały. Stało się inaczej wobec tego umieszczono zaraz pod tym drugi artykuł, gdzie ogłoszono Prezydenta za redaktora demagogicznych pismek.

Dalsze kondolencje.

Pan marszałek sejmu Rataj. — sprawujący tymczasowo godność prezydenta Rzplitej, otrzymał od prezydenta Stanów Zjednoczonych Hardinga depesze treści następującej:

„Głęboko oburzony pełnem zgrozy morderstwem, popełnionem na osobie p. Gabriela Narutowicza, przesyłam dotkniętej ciosem rodzinie zmarłego oraz rządowi polskiemu w imieniu rządu i narodu Stanów Zjednoczonych wyrazy szczerzego ubolewania oraz zapewnienia mej własnej głębokiej sympatii.“

(—) Warren Harding.

W odpowiedzi na depesze kondolencyjne, przysłaną przez p. prezydenta Stan. Zjednoczonych Hardinga, marszałek sejmu p. Rataj, wysłał depeszę treści następującej:

„Do głębi wzruszony słowami współczucia, które Wasza Ekscelencja w imieniu swoim i całego narodu amerykańskiego wyraził, jednocząc się w wielkiej żałobie z Polską, proszę przyjąć w imieniu rodziny św. p. prezydenta Narutowicza i Polski serdeczne podziękowanie i gorące wyrazy wdzięczności.“

(—) Rataj, marsz. sejmu.

Minister spraw zagranicznych otrzymał następującą depeszę od francuskiego prezydenta ministrów i ministra spraw zagranicznych p. Poincare:

„Dziękuję Waszej Ekscelencji za telegram, który Wasza Ekscelencja wystosowała do mnie, obejmując urząd ministra spraw zagranicznych i za uczucia wobec Francji, która przy tej sposobności była łaskawie wyróżniona. — Głęboko wzruszony Pańskimi słowami serdeczności, pospieszam ze swej strony zapewnić Pana o pełnem poparciu przez rząd francuski polityki sprawiedliwości i pokoju, zgodnie ze wspólmi dążeniami naszych krajów.“

(—) Poincare“.

Pan minister spraw zagranicznych otrzymał następującą depeszę od rumuńskiego prezydenta ministrów:

„Aczkolwiek z żywym żalem widzimy, że Pan opuszcza Rumunię, gdzie Pańska współpraca była tak owocna i cenna, czujemy się szczęśliwi na myśl, iż na wybitnem stanowisku, które Panu zostało powierzone, będzie Pan mógł skonsolidować i rozwinąć dzieło przyjaźni i solidarności pomiędzy obu krajami. Moi koledzy i ja składamy Panu jak najgorętsze życzenia urzeczywistnienia Pańskiej wielkiej misji.“

(—) Bratianu“.

Pan min. spraw zagan. otrzymał następujący telegram od ministra spraw zagranicz. Brazylii:

„W imieniu moich kolegów z gabinetu i swoim własnem posyłam wyrazy Waszej Ekscelencji i innym członkom gabinetu jak najgorętszego współczucia z powodu zgonu Prezydenta Rzplitej.“

(—) Fellks Pacheco.

minister spraw zagranicznych Brazylii.

Do p. ministra spraw zagranicznych nadeszła od czeskiego prezydenta ministrów następująca depesza:

„Głęboko wzruszony wiadomością o zbrodniczym czynie, który pozbawił Polskę nowoobranego Prezydenta, proszę Pana o przyjęcie, oraz zakomunikowanie Rządowi polskiemu wyrazów szczerzego współczucia w chwili ciężkiej dla Pańskiego narodu.“

(—) Branting“.

Wielki mistrz belgijskiego dworu królewskiego przybył do poselstwa polskiego w Brukseli i złożył posłowi Sobiańskiemu kondolencje w imieniu Jego królewskiej Mości, króla Alberta. Ponadto posel Sobiański otrzymał z Luksemburga depesze następująca:

„Rząd Wielkiego Księstwa prosi Waszą Ekscelencję o przesłanie marszałkowi sejmu polskiego wyrazów żywego współczucia z

powodu ohydneho zabójstwa, dokonanego na osobie czczonego Prezydenta. Zabójstwo to wywołało oburzenie u wszystkich narodów cywilizowanych.“

(—) Reuter, minister stanu“.

WARSZAWA, 20 grudnia. (Pat) Marszałek sejmu otrzymał dzisiaj następującą depeszę:

„W dzień przeniesienia z Belwederu do Zamku królewskiego zwłok podstępnie zamordowanego pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej w metropolitalnej cerkwi odprawiono uroczyste nabożeństwo za duszę zmarłego Prezydenta. Prawosławna ludność Rzeczypospolitej do głębi dotknięta tak ohydny morderstwem, błaga Boga, aby ochronił Polskę od wszelkich wstrząśnień i zaburzeń.“

(—) Jerzy, metropolita kościoła prawosławnego w Polsce

Staraniem poselstwa polskiego odbyło się tutaj solenne nabożeństwo żałobne za duszę s. p. Gabriela Narutowicza. Na nabożeństwie byli obecni prezydent ministrów Meyrowicz, liczni członkowie rządu lotewskiego, generalicja, cały korpus dyplomatyczny, oraz wiele osób z pośród kolonii polskiej.

Charge d'affaires Rzplitej polsk. w Rewlu p. Dobrzyński otrzymał liczne kondolencje z wyrazami głębokiego ubolewania od władz miejscowych, przedstawicieli państw akredytowanych przy rządzie estońskim, oraz miejscowego społeczeństwa. W płatek odbędzie się uroczysta msza żałobna.

Wielki mistrz ceremonii włoskiego dworu królewskiego złożył posłowi polskiemu kondolencje w imieniu króla i królowej.

Przedstawiciel kalifa, Refeta baszy i patriarchy, oraz korpus dyplomatyczny złożyli posłowi polskiemu w Konstantynopolu Baranowskiemu kondolencje. Prasa turecka wyraża głęboki żal i zasyla wyrazy współczucia narodowi polskiemu. We środę odbędzie się msza żałobna.

Posel polski w Helsingforsie p. Filipowicz w dalszym ciągu otrzymał listy kondolencyjne ze wszystkich stron Finlandji. We czwartek odbędzie się w Helsingforsie uroczysta msza żałobna, którą celebrować będzie miejscowy biskup.

WIENIEŃ, 20 grudnia. (PAT). Wczoraj odbyło się w kościele polskim na Rennwegu uroczyste requiem za spokój duszy s. p. Prezydenta Narutowicza.

WARSZAWA, 20 grudnia (PAT) Marszałek sejmu śląskiego doktor Wolny nadesłał na ręce marszałka Rataja depeszę z oznajmieniem, że specjalna delegacja sejmu śląskiego przybędzie do Warszawy na pogrzeb prezydenta.

DEPESZA WOLNOMYSLICIELI ŁÓDZKICH.

Stowarzyszenie wolnomyslicieli polskich, koło w Łodzi, wysłało pod adresem p. prezydenta ministrów poniższą depeszę:

„Walne zebranie łódzkiego koła wolnomyslicieli polskich z dnia 17 grudnia 1922 roku wyraża swe najgłębsze oburzenie moralnym sprawcom mordu popełnionego na osobie pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej i wzywa rząd do energicznej obrony konstytucji i ustroju republikańskiego.“

Prezydjum zebrania“.

Kontrofenzywa posła Hallera.

WARSZAWA, 20 bm. (Telefon. od nasz. koresp.). Dowiadujemy się, że były gener. Haller rozpoczął kontrofenzywę. — Po paru dniach namysłu posłał sekundantów posłowi Kościalskiemu i posłowi Helmanowi („Wyzwolenie“). Ten ostatni odpowiedział, że aczkolwiek minęło pięć dni, według wszelkich przepisów kodeksu honorowego mógłby sekundantów nie przyjąć, jednakże wzwanie przynajmniej.

Dnia 19 b. m. rozstał się z tym światem w Berlinie mój najukochańszy mąż, nasz nieodżałowany ojciec, teść, dziadek, stryjek i szwagier

Karol Goeppert

w wieku lat 70.

Pochowanie drogich nam zwłok odbędzie się w Łodzi, o czym nastąpi zawiadomienie.

W głębokim smutku pogrążona
Rodzina.

18254-1

PODZIĘKOWANIE.

Wszystkim, którzy raczyli oddać ostatnią posługę nieodżałowanemu

b. p. Józefowi Rutenberg

wyrażamy nasze najserdeczniejsze podziękowanie.

RODZINA.

268-1

„Margot”

269-1

Piotrkowska № 64.
Firma egz. od 1897 r.

Sweatry, Jumpry,
Konfekcja damska,
Wykwintna bielizna,
Pantofle zakopiańskie.
FARTUCHY.
Praktyczne podarki
gwiazdkowe.

S. ALTER

Piotrkowska 68.

Na gwiazdkę
po cenach najprzystępniejszych:

Sweatry, Jumpry,
Konfekcja damska
Elegancka bielizna
Palia damskie
najnowszych fasonów.

1742-10

DOM

w Katowicach

z wolnym piętopokojowym lokalem
w centrum miasta przy najruchliwszej
ulicy. zaraz do sprzedania. Warunki
dogodne.

Informacji udziela kancelarja adwo-
kata Alfreda Bellera, Łódź, Dzielna
№ 5. 250-1

Podarunki Gwiazdkowe.

Sprzedajemy dopóki zapas
staroży po tanich cenach
Radzimy śpieszyć się

Palta damskie z lekkich angielsk. towarów 75.- 68.- 45000	Suknie damskie z szewlotu 21.- 18500
z weluru w dobrych gatunk. 110.- 95.- 85000	z czystej wełny nowe fasony 45.- 38.- 32000
ubierane futrem ele- ganckie wyk. 145.- 125000	z garbaryny eleg. fasony 85.- 75000
z angielsk. mater. modne fasony 125.- 110000	z jedwabnego trykotu haft. 65.- 55000
Bluzki damskie z barchanu 75 5500	Spódniczki damsk. z szewlotu 115 9500
z czystej wełny 165 14500	z czystej wełny 225 18500
z opalu 12500	z ang. towaru 25 10500
z jedw. trykotu 29.- 25000	z tulonu 95 8500

Paletka i Sukieneczki dla dziewczynek
w różnych tanich cenach.

Schmechel i Rozner

Łódź,
Piotrkowska 100. Filja 160. 130-1

Kwiaty Choinki

doniczkowe, różne jardi-
nierki i t. p.
różnej wielkości poleca za-
kład ogrodniczy O. Bren-
nera, Wólczajska 100 i Al. Kościuszki 79.
082-3

Zastrzeżenie.

W nocy z dnia 18 na 19 b. m. skradzio-
no z mego mieszkania m. innymi rzeczami
następujące miljonówki:

№ 4,507,230	№ 4,507,271	№ 0,276,046
4,507,279	1,357,879	0,276,035
4,507,278	1,359,360	0,276,640
4,507,277	1,322,415	0,277,593
4,507,278	0,284,787	0,276,638
4,507,275	0,276,639	0,817,912
4,507,274	0,458,267	0,771,142
4,507,273	0,453,268	
4,507,272	0,771,142	

Zastrzegam kupno takowych.
Na każdej z powyższych miljonówek
napis „St. Haertig”.

246-1
Aug. Haertig, Piotrkowska 236.

Posiadając własny lokal
nadający się na wytwórnię
artykułów chemicznych, jak
oleju, smarów lub innych, po-
szukuje współnika fachowca
z niewielkim kapitałem. Oferty
sub „Właściciel” do „Głosu”.
181-2

Drożdże

po cenach konkurencyj-
nych, codziennie świeże,
hurt i detal. Wiadomość
Piotrkowska 89, w pod-
wórzu. Macner. 120-2

Do fabrykantów

8 warszt. ang. 72 cale
szerokości, gładkie i ko-
lorowe w dobrym stanie
obecnie w ruchu do
sprzedania. Oferty sub.
„1000 D.” 251-1

Okazyjna sprzedaż

2 salony
2 jadalnie

Sienkiewicza 18. LUIDOR.
18234-1

Poszukiwany lepszy swat

Oferty sub „Bogaty”.
18239-2

MŁODE

bezdzielne małżeństwo
poszukuje dwóch lub jed-
nego pokoju z kuchnią
w centrum. Cena nie kre-
puje. Oferty do „Głosu”
pod „Lektor”. 267-1

Nadszedł świeży
transport — — **Ozdób choinkowych szklanych.**

A. D. PACANOWSKI, Piotrkowska 7.
w podwórzu. 271-1

BRYLANTY.

perły, złoto, srebro, zegarki, różną biżuterję
stare zęby i dywany kupuję: płacę najsumiennie!

3 kłap jubli. **J. Herszkorn, Cegielniana 37,**
róg Piotrkowskiej

nadeszły po cenach mono-
polowych w 20-tu różnych
gatunkach od 150.— do
— mk. 500 za sztukę. — 89-3

Hurtownikom duży rabat! Hurtownikom duży rabat!

O. ELSNER, Łódź, Gdańska 64.

LIKIERY FIRMY „WYSKOK”

Z Bielska

prześcignęły wszystkiego rodzaju likiery
swym naturalnym wyrobem z czystego cukru
i owoców; nie zmieniają się przy mieszaniu
czystego spirytusu, nie mają wogóle smaku
napojów tylko à la prawdziwe francu-
skie wytworne likiery.

Żądajcie wszędzie likiery tylko firmy
„Wyskok”

Główne Przedstawicielstwo i Skład
A. I. Chasilew,
32 Cegielniana 32.

Ostrzeżenie! Na skutek tego, iż etykiety
niektórych likierów firmy „Wyskok”
bywają podrabiane, prosimy o zwró-
cenie baczonej uwagi na prawdziwą
etykiety firmy „Wyskok” z aero-
planem, gdyż jedynie za te li-
kiery jesteśmy odpowiedzialni.

168-3

Płacę 150% drożej

Kupuję brylanty, złoto, srebro, perły,
dżamenty, biżuterię, stare zęby, zegarki oraz
futry i dywany. **Konstantynaowska 7.**
Milich, prawa oficyna I piętro. 601-10

Klinika Chirurgiczna Dr. Parczewskiego, w Pozna-
ni Mickiewicza 22. — — —

Przy klinice pod kierownictwem specjalisty
Zakład ROENTGENA, DIATERMIA, lampy kwarcow-
wa (sztuczne górskie słońce), masaże vibracyjne,
elektryzacja i t. d. Ceny umiarkowane. 853-3

Święto dla dzieci w „SCALI”

Data 25 i 26 grudnia, o godz. 8-ej po poł.
odbędzie się

2 Dziecinne Przedstawienia „Gość ze wsi”

komedia w 4 aktach
z udziałem artystów teatru „SCALA”
oraz 30 dzieci.

Bezustanny śmiech! Rządkie widowisko!

Bilety już do nabycia w kasie teatru „Scala”.

WIELKI WYBOR:

TUREBEK damskich;
PORTFELI damskich i męskich;
MANICURÓW, NESESEKÓW,
PUDEŁEK do kointerzy;
WALIZEK i KUFRÓW
własnego wyrobu poleca 244-3

R. Grabowiecki, Piotrkowska 59.

Polski przemysł włókienniczy.

(*) W wiedeńskiej „Neue Freie Presse” pisze przemysłowiec białostocki p. dr Fritz Seifert, nie kryjąc zbyt pewnej niechęci w stosunku do przemysłu włókienniczego w okręgu łódzkim, co następuje:

„Podczas, gdy na wszystkich innych polach produkcji istnieje zależność Polski od zagranicy, w dziedzinie produkcji włókienniczej mamy do czynienia z silną nadprodukcją, która domaga się eksportu.

Cały polski przemysł włókienniczy zgrupował się w trzech centrach: Łódź—Tomaszów, Białystok i Bielsko—Biała. Okręgi przemysłowe Łódź—Tomaszów i Białystok stanowią poważną część dawnego przemysłu włókienniczego Rosji, który zaopatrywał w swoje wyroby całą Rosję zachodnią i znaczną część swej produkcji wysyłał do guberni wschodnich, do Turkestanu, Mandżurji i Mongolji, a nawet swego czasu z powodzeniem rugował towary austriackiego wówczas przemysłu bielsko-białostockiego z rynków Persji i Afganistanu.

Jako charakterystyczna cecha przemysłu rosyjskiego uderza w przedsiębiorstwach Kongresówki ich ogrom i wprost olbrzymie rozmiary zakładów fabrycznych. — Takle kwiaty powstać mogły i prosperować tylko w państwie o 150 milionowej ludności, a o systemie celnym ściśle prohibicyjnym. W Łodzi istnieją przedsiębiorstwa tak olbrzymie, że nietylko w państwach sukcesyjnych monarchii austro-węgierskiej, ale nawet w całej Europie prawie równych sobie nie mają. Niektóre z nich przy pełnym uruchomieniu mogą zatrudnić do 24.000 robotników. Przemysł bawełniany w tym okręgu liczy 35.000 krosien i półtora miliona wrzecion, a przemysł wełniany ponad 225.000 wrzecion i 24.000 krosien. Prócz tego przemysł lniany, jutowy i konopny 44 tysiące wrzecion i 4.000 krosien.

Obliczony na rosyjską masową konsumpcję, przemysł tego okręgu produkuje towary średniej jakości, materiały wełniane zgrzebne i kamgarne, oraz męskie i damskie towary modne.

Dotychczas niedocenione centrum przemysłowe stanowi okręg białostocki, który produkuje prze-

ważnie aksamity, plusze i derki wełniane i prowadzi ożywiony handel wywozowy. Ogółem fabryki białostockie posiadają 100.000 wrzecion i 2.400 krosien i z powodzeniem konkurują z innymi fabrykami na terytorium obecnej Polski.

Oderwany od dawnych swych centrów gospodarczych Petersburga, Moskwy i Wiednia, z których przemysł włókienniczy na dzisiejszych ziemiach Polski czerpał obficie zasoby finansowe, a skazany na środki materialne ubogie w kapitały Polski, przemysł włókienniczy cierpi na dotkliwy brak środków obrotowych, który zwiększa się jeszcze w miarę zaniku wartości waluty polskiej. — Stąd pochodzi, że tylko przemysł bawełniany doszedł do przedwojennych rozmiarów w produkcji, podczas gdy przemysł wełniany na ogół produkować może nie więcej jak 50 procent przedwojennej ilości.

Podczas gdy fabryki Kongresówki zasypują rynek wyrobami miernego gatunku, bielsko-białostocki okręg znany jest ze swych wyrobów wysokiego gatunku i od roku 1920 produkuje je w dawnej przedwojennej jakości. Jak dawniej, przed wojną światową, sukna bielsko-białostockie wykupują masowo Anglii, by następnie sprzedawać je jako najlepsze i oryginalne angielskie w kraju i na terytorium byłej Austrii. Odbiorcami Bielska są ponadto państwa zachodnie wysokowalutowe, Węgry, Bałkan, oraz północna i południowa Afryka.

Ze względu na systematyczny dalszy spadek marki polskiej i potrzebę zakupywania surowca w walutach zagranicznych, przemysł włókienniczy kalkuluje sprzedażną cenę swych wyrobów w sposób kombinowany, a mianowicie, jeżeli chodzi o Białą—Bielsk, cenę surowca w frankach szwajcarskich a robociznę kosztą handlową i zysk w markach polskich.

Polski przemysł włókienniczy stopniowo staje się czynnikiem, który zdobywa sobie należyty ocenę i stanowisko nie tylko na rynkach państw sukcesyjnych, ale na ogólnym światowym rynku przemysłowym. Łódź — Tomaszów konkuruje z powodzeniem z bawełnianym przemysłem Czecho-

słowackim na rynku wiedeńskim, rumuńskim, jugosłowiańskim i dalszych wschodnich, wyplerając go stamtąd skutecznie, a nawet silnie zwalczając konkurencję angielską w Indjach. Wełniany przemysł białostocki ze swej strony konkuruje z tym samym przemysłem w Czechosłowacji i stara się go rugować z rynku wiedeńskiego, który organizuje cały eksport na wschód.

Oceniając należyte rolę przemysłu polskiego w produkcji światowej, przemysłu który przy 3 milionach wrzecion i 6.000 krosien uliciera 27 milionów ludności i przesyła połowę swej produkcji eksportuje, kapitał zagraniczny poczyna żywo się nim interesować. Ostatnio bank angielski „British Overseas-Bank” udzielił na odbudowę Widzewskiej manufaktury 400.000 funtowego kredytu na 7,5 procent. Kredyt ten w 70 proc. gwarantowany jest przez rząd, w 15 przez dłużnika a 15 proc. ryzykuje bank. Suma powyższa w całości zużyta została na zakup maszyn i urządzenia technicznego w Anglii.

Rynek pieniężny.

Giełda warszawska.

Gotówka.
Dolary Stan. Zjedn. 18050—17900
Marka niem. 2,80—2,62,50

Czeki i wpłaty.

Belgia 1255.
Berlin 2,55—2,60.
Gdańsk 2,55—2,70.
Chrystanja 3500
Londyn 84700—85750
Nowy Jork 18050—18850
Drobne dolary 17980—17710
Paryż 1367,50—1557,50
Szwajcaria 3447,50
Wiedeń 26,50
Praga 527.
Włochy 850.

Listy zastawne.

Miljonówka 1715—1800
4 i pół proc. listy zast. ziemsk. za 100 rubli 2575.
4 i pół proc. listy zast. ziemsk. za 100 marek 58,00.
6 procen. obl. m. Warszawy 340

Akcje.

Bank Dyskontowy 18000
Bank Handlowy 29500
Bank kred. warsz. 16500
Bank zachodni 25000
Bank zj. z polsk. 7750
Bank przem. lwowskich 2500
Zw. sp. zarobk. 8000

Firley 4100
Cukier 430000
Drzewo 5900
Węgiel 86000
Zielniński 12500
Starachowice 48250
Laz 22500
Cegleński 39000
Lifon 59000
Modrzelewski 70000
Pocisk 5900
Ostrowiec 65000
Karasiński 7900
Rudzi 24000
Parowoz 6900
Zyrardów 900000
Borkowski 7975
Jablkowski 8250
Zegluga 2900
Nafta 5975
Nobel 16525

Cedula giełdy pieniężnej w Łodzi.

Łódź, dnia 20 grudnia.
Dolary St. Zjednoczonych (gotówka) w plac. 18100, w żąd. 18,200.
Dolary St. Zjedn. (czeki) w plac. 18100, w żąd. 18200, w tranz. —
Franki belgijskie (czeki) w plac. 1255, w żąd. 1245, tranz. —
Franki francuskie (czeki) w plac. 1555, w żąd. 1538, w tranz. —
Franki szwajc. (czeki) w plac. 3445, w żąd. 3455, w tranz. —
Funtów ang. (czeki) w plac. 85750, w żąd. 84,750, w tranz. —
Korony austr. (czeki) w plac. 0,28, w żąd. 0,27.
Korony czeskie (czeki) w plac. 525, w żąd. 535.
Marki niem. (got.) w plac. 2,55, w żąd. 2,65, tranz. 2,85.
Marki niemieckie (czeki) w plac. 2,60, w żąd. 2,60, w tranz. 2,60

Z czarnej giełdy warszawskiej.

Wczoraj na warszawskiej giełdzie nieurzędowej notowania były następujące:
Dolary 18100.
Franki fr. 1200
Funtów 83000.
Marki niem. 2,85
Ruble złote 1000000
Ruble srebrne 5800
Bilon 2800.

Czarna giełda w Łodzi.

Wczorajsze notowania na nieurzędowej giełdzie w m. Łodzi zdradzały tendencję słabą. Obróty średnie. Kursy kształtowały się następująco:
Dolary 18200—17900—18175
Funtów 84500—85700—84400
Franki fr. 1350
Franki belg. 1250
Franki szwajc. 3425
Marki 2,70—2,60—2,55
Kor. austr. 0,27—0,20,75
Kor. czeskie 550—530
Liry 900—928
Leje 125.
Miljonówka 1800—1700—1690
Wiedeń czeki 0,27—0,26,50—0,25,75
Berlin czeki 2,80—2,55.

Urzędowa giełda gdańska.

GDANSK, 20 grudnia. — (Tel. wł. „Głosu Polsk.”). — Na dzisiejszym zebraniu giełdy gdańskiej notowano:
Warszawa 37,65—37,85
Marka polska 39,02,50 — 39,22,50
Nowy-Jork 87,3,12—8,708,98
Londyn 30,822,75—30,977,25
Paryż 492,74—505,28
Poznań 37,65—37,85
Holandia 2,803,25—2,707,75
Tendencja stała, obroty małe.

Urzędowe notowania w Berlinie.

Zamknięcie giełdy
BERLIN, 20 grudnia. (Tel. własny „Głosu Polsk.”). Na urzędowej giełdzie berlińskiej notowania były następujące:

Warszawa 38,50
Marka polska 39,00
New-Jork 8,670,78—8,704,22
Londyn 30,423,75—30,578,25
Paryż 498,75—501,25
Wiedeń 9,47—9,55
Praga 201,49—202,51
Włochy 339,15—340,85
Belgia 459,35—458,65
Budapeszt —
Szwajcaria 1,289,51—1,273,69
Helsingfors 165,68—166,32
Sofia 49,87—50,15
Holandia 2,648,36—2,661,64
Chrystanja 1,293,92—1,275,18
Kopenhaga 1,543,82—1,535,58
Sztokholm 1,770,54—1,779,49
Hiszpania 1,047,37—1,052,65
Buenos-Aires 2,518,68—2,534,32
Tokio 5,239,81—5,283,19
Rio de Janeiro 788,02—791,98
Zagrzeb 78,80—77,20
Tendencja spokojna.

Nieurzędowe notowania w Berlinie.

Pociełda.
BERLIN, 20 grudnia. (Tel. własny). Po zamknięciu giełdy, notowania były następujące:

Warszawa 38,50
Marka polska 39,00
Nowy-Jork 8,675—8,775
Londyn 0,750—51,250
Paryż 495—503
Praga 210—205
Włochy 340—345
Belgia 455—461
Szwajcaria 1260—1280
Holandia 2855—2895
Tendencja spokojna.

Koncowe notowania w Zurychu.

ZURYCH, 20 grudnia. (Telegram własny „Gł. Polsk.”)
Warszawa 0,05
Nowy-Jork 5,29,50
Londyn 24,44
Paryż 39,51
Wiedeń 0,075
Praga 18,85
Włochy 28,95
Belgia 58,25
Budapeszt 0,22,60
Sofia 3,95
Bukareszt 5,10

ST. A. KEMPNER.

Poczucia prawne a doktryny ekonomiczne.

Zaznaczyliśmy już, że profesor Leon Petrażycki, wybitny prawnik i socjolog, zapoznał słuchaczy w Tow. ekonomistów i statystyków polskich ze swoją oryginalną teorią psychologii prawa i że próbował ją przystosować do ekonomii. Metoda prof. Petrażyckiego, wskazująca, że zrodzone z psychiki społecznej motywacje prawne ogarniają także sferę gospodarczą, jest niewątpliwie trafną. Ale nasz znakomity uczynek zatrzymał się na motywacjach kodeksu cywilnego i wyprowadził z nich wniosek, że ekonomia powinna się zamawiać stosunkami, podpadającą pod reguły tego kodeksu. Innymi słowy prof. Petrażycki zaleca niejako nawrót do ekonomii liberalnej, będącej zgodną z kodeksem.

Poglądu tego nie możemy podzielić. Powiemy nawet, że jest on w rozterce z ogólną koncepcją p. Petrażyckiego, który za prawo uznaje nie tylko to, co wchodzi do ustawy pisanej, lecz i to, co weszło do obyczaju, i co przejawia się w nastrojach oraz tendencjach społecznych.

Nie chodzi nam jednak o polemikę z Sz. profesorem. Uwagi jego nasaneły nam ogólniejsze refleksje na temat poczucia prawnego i doktryny ekonomicznych.

Nastroje psychiki społecznej w związku z podmiotem interesu ma-

terjalistycznego są motywami poczucia prawnego. Ponieważ nastroje w społeczeństwie nie mogą być jednolite, a tem bardziej krzyżują się interesy wobec różnicowania klasowego, jest też sprzeczność w prawnym poczuciu społeczeństwa.

Ale pewne prądy biorą górę, tworząc główne regulatory etyczne, które stają u podstaw prawa, nie tylko pisanego, lecz i zwyczajowego. Ustawy prawne — kodeksy wyłaniają się z tych głównych regulatorów. Ale po za ustawami pozostają różne tendencje nowych poczuc moralnych i poczuc sprawiedliwości. Rozbieżne kierunki tej psychiki długo walczą ze sobą, aż znowu niektóre z nich przejawów zyskują powszechną sankcję prawną.

Kodeks Napoleona, acz wysnuty po części jeszcze z prawa rzymskiego, usankcjonował nowoczesne poczucia prawne i stanął na straży rozwoju społecznego, toczącego się po linii obrony liberalnej gospodarczości. Gospodarstwo rodzinne tworzyło tu fundament porządku społecznego. Indywidualnie rodzinna zasobność stanowiła podstawę bogactwa narodowego. Instynkt, by się tak wyrazić, dodatniego egoizmu miał być motorem pracy, której praw strzegły artykuły kodeksu. Wolny handel, wolna umowa, wolna konkurencja w dorabianiu się indywidualnej własności — były to przeważające poczucia psychiczne i poczucia prawne, które w ustawie pisanej znalazły swój wyraz i osłonę.

Ale nastroje psychiki społecznej oraz starcia interesów różnych warstw nie stoją w miejscu. Mają one silną dynamikę, zmieniającą

poczucia prawne. Przemiany te nie od razu znajdują odbicie w kodeksach. Działają już w organizacji życia społecznego, zanim uświata je nowela prawna. Wreszcie pod naporem rzeczywistości ustępuje i prawo pisane.

To też różne przeistoczenia pojęć prawnych wzruszyły już podstawy kodeksu Napoleona i innych ustaw cywilnych, mniej więcej na nim wzorowanych. Przełomy w strukturze społecznej i w formacji produkcyjnej, oddziaływujące na psychikę, i nawzajem świadomość, regulowana przez motory ekonomiczne zaprzeczyły nieomyślności dawnych sądów prawnych. Prawo nie stoi już wyłącznie na straży wolnego handlu, wolnej umowy o pracę i świętej własności indywidualnej. Wszelkie reformy socjalne: prowadawstwo robotnicze, inonowanie czasu pracy (8-godzinny dzień pracy), prawo strajku itp. — są to emanacje nowego poczucia prawnego. Tak samo jest niem rozszerzone pojęcie wyłączenia w interesie dobra publicznego.

Pod wpływem wojny zdrząły posady starego porządku gospodarczego. Lecz zaczął się odbudowywać na nowo. Niewątpliwie siły ustroju kapitalistycznego nie wyczerpały się. Nie nastąpił okres rozpadu formacji produkcyjnej, która już przed 75 laty chciała zacząć na stanowczą zagładę manifest komunistyczny. Eksperymenty Rosji sowieckiej tworzą odstraszający przykład gwałtownego niszczenia formi gospodarczych, które się ewolucyjnie urobily i tylko ewolucyjnie przetrwałyby mogły.

Lecz nie można również odwracać biegu historii. Kapitalizm we wszystkich swoich przejawach nie odzyska już pełnego uprawnienia. Rozwój poczynił w nim wyłomy, poczucie prawne szerokiej kół społecznych wyłomy te uznano za wyrazy postępu, a organizacja gospodarcza musi się policyzować z wyłaganiami życia. — Dlatego nie można przebudowy ekonomicznej powierzać wyłącznie żywiołowi wolnej gry interesów.

Ku temu prze wprowadzić polityka państw kapitalistycznych, ale, napotykać prądy przeciwnie, musi często kapitulować.

Widzimy, jak nawet we Francji która jest mieszc. demokracją, walczy się dziś z wolnym handlem, wywołującym drożyznę życia. Wszak w myśl doktryny ekonomicznej, uznającej każdą cenę za funkcję popytu i podaży, drożyzna jest wyrazem nieuniknionego prawa gospodarczego. Otóż doktryna ta, choć się z wielu stron walczy o jej utrwalenie, nie wytrzymuje próby nowego poczucia prawnego. Ono huntuje się przeciw dzierżawcy handlarskiemu, które wpływa z reguł ekonomiki i nie ma przeciwwagi w kodeksie cywilnym.

Jest tylko jeden z licznych dowodów, że poczucie moralne, rozwijające się z sądów o procesach gospodarczych, oddziaływa z kolei na doktryny ekonomiczne. U nas zatrzymał chwilowo „ideał” wolnohandlowy. Tak zwany „etatyzm” jest pod interdyktem Frawda, że nasz „etatyzm” był nieudolny. Prawda również, że

społeczną, a nie uniał życia zorganizować. Lecz swawola laissez-faireizmu prowadzi w tej chwili do szalu drożyznianego. Nedza nie tylko warstw ubogich, ale i średnich urzędników i inteligencji — dochodzi do stanu, budzącego grozę. A sfery rolnicze i kupleckie wysuwają teorię „ewolucji” cen ku poziomowi rynków światowych, opierając ją na wyrachowaniach mancherizmu. Trzeba przyznać, że sady te nie płyną wyłącznie z instynktów chciwości. Jest to też tradycyjne poczucie prawne, oparte o dawne ustawy i o liberalną autonomię.

Ekonomia, rozważana pod kątem kodeksu cywilnego i handlowego, stała się jednak anachronizmem. Prawa ekonomiczne zyskały inną wymowę. Są one wyrazem potrzeb równowagi społecznej. Nie wolno dopuścić do tego, aby „żelazne” reguły gospodarstwa narodowego byt całych warstw drożyznowych. Nowe poczucie prawne woła tu groźnym głosem o ingerencję władz publicznych.

Okaże się niebawem, czy nowy nasz sejm zrozumie swe ustawodawcze zadania w zakresie sora / gospodarczych, czy wstąpiła się w psychikę społeczną i w logikę zbiorowego interesu ekonomicznego. Gdyby pozostawił nietkniętą swawolę handlarską, gdyby drożyzny nie obanował, przekonaby, że go zanabiał interes klasowy, osłonił zakrzepem poczuciem prawnym.

St. A. Kempner.

Z widowni politycznej

Dyplomacja sowiecka.

Przez pewien czas dyplomacja sowiecka uchodziła za zręczną i dość wyrobioną. Obecnie jej reputacja bardzo upadła. Nie chodzi tu zresztą o jej moralną wartość, jak zresztą całego rządu sowieków, lecz o zawodowe przymioty dobrej dyplomacji, które z etyką wogóle mało mają wspólnego.

Zasadniczym i wciąż powtarzającym się błędem polityków sowieckich jest to, iż wszystkich swych partnerów mają za skończonych głupców, których można było czem oszukać, byle czem nastraszyć. Wymownym tego przykładem jest cała konferencja w Moskwie o ograniczeniu uzbrojeń. Wyznajemy otwarcie, iż nie spodziewaliśmy się tak ordynarnego „kawału”, z jakim wystąpił w Moskwie p. Litwinow. Wszak, pomijając już obcesowość, niemal brutalność odnośnej propozycji, zażądał on od Polski i państw nadbałtyckich tak wysokiego zaufania, jakiego sąsiadnie państwa, nigdy sobie nie okazywały i dzisiaj nie okazują. Kwestja rozbrojenia jest wogóle drażliwa i delikatna; choćby z odnośnych rozpraw ligi narodów widać, jak stopniowo i delikatnie należy do niej przystępować, aby nie zrazić interesowanych i nie wzbudzić w nich podejrzeń.

Przedstawiciel nasz opowiadał korespondentowi agencyjnemu, że słyszał od komisarzy sowieckich, iż do owej rozbrojenkowej umowy mają być także zaproszone Niemcy. Wiadomo jednak, że na mocy traktatu wersalskiego ich siła zbrojna została bardzo ograniczona i podlega drobniawej kontroli ententy. Cóż więc miałyby do zyskania Polska przez dośięcie do skutku podobnej umowy? Nie zgoda, lecz Niemcy wraz z Rosją zyskałyby prawo kontrolowania naszych uzbrojeń. Takie propozycje są właściwie dla strony, do której się zwracają, obraza, opierają się bowiem na założeniu, że jest ona tak ograniczona, iż nie rozumnie podstępnej gry, lub tak bezsilna i trwożliwa, iż nie ośmieli się jej zrozumieć. W wyniku tedy metoda sowieków, zastosowana w Moskwie stanowi dla nich czysty minus, gdyż sama przypomina, iż z sowiekami nie można tak postępować i rozmawiać jak z innymi rządami.

A jak Człczerin poczynił sobie w Lozannie? Wszak swą arogancją odepchnął i zraził naturalną aliantkę Turcję, gdy na stół konferencji rzucił frazes, że „Rosja rzekła się Konstantynopola”, gdy występował niejako w roli gospodarza morza Czarnego, który Turcji powierza urząd klucznika.

Człczerin, występując w roli kontynuatora polityki Mikołaja I i jego następców, zapomniał, że Rosja przestała być tą groźną potęgą, która budziła oślisz postrach w Europie. Gdyby o tem pamiętał, wiedziałby, że jego puste przechwałki o kawalerji rosyjskiej na Pamirze napewno nie przestraszą lorda Curzona i zrobią na nim raczej wrażenie śmieszności niż grozy.

Te metody utrzymują dyplomację sowiecką w błędnym kole, z którego mogłaby wyjść przy innym postępowaniu.

Vigil.

Pomyślnie załatwienie sprawy cieśnin.

Turcja przyjmuje projekt aliantów.

LOZANNA, 20 grudnia (Pat). Na posiedzeniu komisji dla spraw cieśnin Curzon oświadczył, iż **kontr-propozycje rosyjskie są absolutnie nie do przyjęcia.**

Zaznaczył przytem, iż **sojusznicy skłonni są porzucić w sprawie cieśnin oraz demilitaryzacji wybrzeża co najmniej jeszcze jedno lub dwa ustępstwa na rzecz Turcji.**

Na większe ustępstwa sojusznicy zgodzić się nie będą w stanie. Delegaci Serbji, Rumunji i Bułgarji poparli te propozycje sojusznicze.

Ostateczna decyzja w tej sprawie wyznaczona została na dzisiaj.

LOZANNA, 20 grudnia (Pat). — Polradjo. Pierwsza komisja konferencji lozańskiej zebrała się dziś po południu o godz. 4.15, t. j. w terminie, w którym zgodnie z wcześniejszą zapowiedzią lorda Curzona, delegaci tureccy mieli dać ostateczną odpowiedź pozytywną, lub negatywną na propozycje aliantów w sprawie cieśnin. Na posiedzeniu komisji przybyli zarówno delegaci tureccy, jak i delegaci rosyjscy. O przebiegu i rezultacie posiedzenia dotychczas sprawozdania nie ogłoszono, jednak lord Curzon po zamknięciu posiedzenia podobno wyraził się w rozmowie, iż **wszystko załatwione zostało pomyślnie.**

Turcy zajęli stanowisko pojednawcze, zaś delegacja rosyjska zachowała milczenie. Przez całą ubiegłą noc turcy starannie rozważali propozycje sprzymierzonej, rano zaś delegat francuski Barrere i delegat włoski margrabia Garroni, którzy w nocy odbyli konferencję z Ismetem baszą, konferowali z lordem Curzonem i angielskim rzeczoznawcą wojskowym.

LOZANNA, 20 grudnia (Pat). — Dziś po konferencji w sprawie cieśnin, której oczekiwano z napięciem, okazało się, że wzięła ona obrót zgoła nieoczekiwany. Ismet basza oświadczył, że **turcy obecnie obrali taką samą drogę, jak aljanci w kwestji przejazdu okrętów handlowych. Żądają jedynie uwzględnienia kilku postulatów.**

a mianowicie: prawa utrzymania na półwyspie Gallipoli garnizonu, którego liczebność mogłaby oznaczyć aljanci. Dalej żądają turcy zniesienia t. zw. statków stacyjnych i ograniczenia kompetencji międzynarodowej komisji dla ochrony cieśnin. Komisja ta nie powinna się zajmować administracją latorń morskich, demilitaryzacja i t. d., lecz tylko sprawami kontroli wjazdu i wyjazdu okrętów wojennych. W końcu rząd turecki żąda jeszcze autonomji dla wysp Lemnos i Samotrakes, oraz niedopuszczenia greków do komisji cieśnin.

Ameryka a sprawa reparacji.

Wiadomości o zdecydowanym stanowisku Ameryki były tylko manewrem giełdowym.

BORDEAUX, 20 bm. (A. W.). — Stany Zjednoczone miały zamiar zaprosić mocarstwa europejskie do podjęcia ponownych usiłowań w sprawie ustalenia planu regulacyjnego w kwestji reparacji. — Rząd Stanów Zjednoczonych byłby skłonny przyjąć udział w komisji, której zadaniem byłoby stwierdzić, do jakiego stopnia Niemcy są zdolne do świadczeń reparacyjnych. Gdyby taki plan z uwzględnieniem wypłacalności Niemiec został ostatecznie opracowany, amerykańscy bankierzy mogliby udzielić Niemcom pożyczki po otrzymaniu stosownych gwarancji.

WIEDEŃ, 20 grudnia (A. W.). — Kwestja ewentualnego współdziałania Stanów Zjednoczonych w uregulowaniu kwestji reparacyjnej donosi w dalszym ciągu nad

Lord Curzon stwierdził z zadowoleniem, że Turcja przyjęła ogólnie wytyczne projektu aliantów, ponieważ zastrzeżenia tureckie dotyczą raczej wykonania postanowień, aniżeli samej zasady. Co się tyczy półwyspu Gallipoli, można dopuścić tam żandarmerję. A ponieważ różnica pomiędzy garnizonem a żandarmerją tkwi tylko w tem, że ta ostatnia nie posiada artylerji, porozumienie w tej kwestji nie powinno nastąpić poważniejszych trudności. Także kwestja okrętów stacyjnych da się załatwić w sposób prosty, ponieważ obawy Turcji są niezasadne. Nie można wszakże zaprzeczyć, że Konstantynopol jest miastem morskiem i tak jak wolno jest ambasadorom mieć do swej dyspozycji samochody, tak samo wolno im mieć do dyspozycji okręty stacyjne.

Następnie kilka oświadczeń w sprawie okrętów stacyjnych złożył Bompard, przytem prosił Ismeta baszę, aby w tym względzie uczynił ustępstwo. W końcu Barrere stwierdził, że jego wczorajszy apel do turków nie był daremny i wyraził zadowolenie, że uczyniono wielki krok naprzód i że dąży się do ogólnego porozumienia w tej sprawie.

LOZANNA, 20 (PAT). — Delegacja francuska przyjęła wczoraj przedstawicieli prasy francuskiej. Rzeczoznawca do spraw marynarki admirał Lacaze, udzielił wyjaśnień odnośnie do różnych projektów, dotyczących cieśnin. Admirał Lacaze oświadczył, że projekt rosyjski nie nadaje się wogóle do dyskusji. Najlepszym i najbardziej liberalnym projektem jest projekt sojuszników, który ma charakter definitywny i nie może ulec już żadnym zmianom.

LOZANNA, 20 grudnia (Pat). Delegacja turecka przedstawiła kontrpropozycje w sprawie mniejszości, w której

W dłuższym ustępie, poprzedzającym kontrpropozycje, delegacja turecka stwierdza, co następuje:

Turcja skonstatowała, że posługiwano się protestami humanitaryzmu dla dokonania zamachu na samodzielnosc turecką, i stała się w tej sprawie bardzo podejrzliwa. Ten stan umysłu jest wynikiem wszelkiego rodzaju agresji, jakich objawem stała się Turcja, a które zraniły głęboko narodową miłość turków.

Turcja jest zdecydowana nie dopuszczać do jakiegokolwiek naruszenia jej suwerenności.

Wreszcie Turcja stwierdza, że istnienie pewnych poglądów, którym dawali wyraz niektórzy funkcjonarjusze państw sprzymierzonych w Konstantynopolu, już po zawarciu rozejmu w Mudros, będzie stanowiło przeszkodę dla osiągnięcia rezultatów, których osiągnięcia wszyscy szczerze pragną.

wszystkimi innymi kwestjami polityki międzynarodowej. Jednakże już 19 bm. zaznaczyło się na całej linii niedowierzanie, które w Zurichu spowodowało spadki marki niemieckiej. Dziś kurs marki niemieckiej nieco się polepszył, nieuprawnia to jednak do stawiania wniosków, że stanowisko Ameryki w sprawie reparacji zostało zdecydowane.

Charakterystycznym jest to, że niektóre pisma angielskie oświadczały wyraźnie, jakoby pogłoski o projektowanej pożyczce amerykańskiej nie były niczem innym jak tylko manewrem giełdowym.

WIEDEŃ, 20 grudnia (A. W.). — „Neues Wiener Tageblatt“ donosi z Paryża, że przedstawiciel „New York Herald“ oświadczył wczoraj w ministerstwie spraw zagranicznych, iż wszystkie wiadomości o rzekomych oficjalnych i nieoficjalnych rokowaniach między Francją a Ameryką są bezpodstawne.

Dyrekcja Gimnazjum Marji HOCHSTEINOWEJ

23 Wólczańska 23

zaprasza Ss. Rodziców i Opiekunów uczenia klas od IV do VIII włącznie na konferencję z nauczycielstwem, mającą się odbyć dzisiaj, o godz. 6 wiecz.

248-1

Po powrocie z Berlina i Paryża polecam Szan. Paniom swój świeżo zaopatrzony w najnowsze przyrządy elektryczne i francuską kosmetykę

„Salon Pielęgowania Urody“

Specjalność: leczenie, pielęgowanie i farbowanie włosów.

Przyjmuje od godz. 11—6 po poł.

257-1

RAWSKA, Dzielna 41, m. 24.

domości o rzekomych oficjalnych i nieoficjalnych rokowaniach między Francją a Ameryką są bezpodstawne.

Francja musiałaby wszystkie próby obniżenia żądań francuskich uważać za niemlekką propagandę. Ambasador w Waszyngtonie nie udzielił wiadomości, jakoby Stany Zjednoczone zamierzały pośredniczyć w rozwiązaniu kwestji europejskich w myśl neutralnego sądu rozjemczego. Państwa neutralne nie brały udziału w wojnie, podczas gdy miliony ludzi musiały ponieść śmierć na polu walki. Wobec tego Francja nie uważa za słuszną, aby państwa te interwenjowały obecnie na rzecz Niemiec, a to tembardziej, że podczas wojny dostarczały Niemcom amunicji i w ten sposób opóźniały zwycięstwo sojuszników.

BERLIN, 20 grudnia (Pat) — Spadek marki niemieckiej trwa dalej. Poincaré miał słusność, wyrażając się wobec przedstawicieli prasy amerykańskiej, że

wiadomości o wszelkim udziale Ameryki w kwestjach reparacyjnych pochodzą z Niemiec i przez Berlin szły do Europy.

Pogłoski, jakoby prezydent Harding miał zamiar anulować długi międzynarodowe i udzielić pożyczkę dla Niemiec w wysokości półtora miljarda dolarów, która urzędowe demontują stanowczo oświadczaając, że

Stany Zjednoczone nigdy nie mogłyby poczynić takich propozycji;

podkreślają też, że partje opozycyjne senatu amerykańskiego, których

większość jest wrogiem wszelkiego mieszania się Stanów Zjednoczonych do spraw Europy,

chcą użyć tej okazji do ataku na rząd, co już zostało zapoczątkowane odpowiednią interpelacją senatora Boraha. Wiadomości z Ameryki donoszą dalej, że

rząd waszyngtoński przedsięwziął pewne kroki, które mają na celu najwyżej utworzenie komisji w celu zbadania położenia Niemiec

W komisji tej byłaby zastąpiona także i Ameryka.

LONDYN, 20 grudnia (PAT). „Daily Sketsch“ donosi z Waszyngtonu, że Stany Zjednoczone zaproponowały Francji nieurzędowo utworzenie międzynarodowej komisji finansistów, któraby pośredniczyła w rozstrzygnięciu kwestji odszkodowań. Wedle informacji dzienników, ambasador niemiecki miał oświadczyć sekretarzowi stanu Hughesowi, że o ileby Ameryka była przekonana o bezstronności takiej komisji, Niemcy byłby skłonne do przyjęcia jej postanowień.

BORDEAUX, 20 grudnia (PAT) Krytycyzm, jaki ujawnił się w finansowych kołach londyńskich w związku z pierwszym doniesieniem o pożyczkę Ameryki na cele odszkodowań znajduje swoje potwierdzenie. Mimo wysiłków wielkiego przemysłu niemieckiego dla uzyskania pożyczki prywatnej od Ameryki, rząd waszyngtoński nie zdaje się mieć zamiaru udzielenia Niemcom w obecnych okolicznościach pożyczki prywatnej lub publicznej.

Firanki

Sprowadzamy do świat bez względu na zwyczaj 20 proc. po starych cenach. Również przy zakupach jako to: wełny, je wabiu, sweatów. Prosimy nas odwiedzić.

Sprzedaj wszelkich

wyrobów futrzanych

w surowym i gotowym stanie

B-cia Pietruszka i David Melman

Zachodnia 42. 132-14

Przyjmuje się obetalunki z własnego oraz powierzzonego materiału pod osobistym nadzorem B-cia Pietruszki.

Hazomir, Al. Kościuszki 21.

Wieczór Chanukowy odłożony został na niedzielę, dn. 24 grudnia. Bilety nabywać można w kancelarji Tow. „Hazomir“ odd. od g. 8—10 wiecz. Bilety wykupione na 10 go są ważne. 25-3

NA WYPŁATE!

firanki, obrusy, ręczniki, płótna, towary damskie i męskie.

MARKOWICZ i S-ka

Piotrkowska 37 w podwórzu. 994-2

Ułaskawienie.

WARSZAWA, 20 grudnia (Pat). W czasie pogrzebu i prezydenta Rzplitej nadeszła prośba o ulaskawienie Konstantego Pucha, sąszadzonego na karę śmierci wyrokiem sądu doraźnego w Chełmie. Minister sprawiedliwości porozumiał się niezwłocznie w toku uroczystości pogrzebowych z p. marszałkiem sejmu, sprawującym tymczasowo funkcje prezydenta Rzplitej, który postanowił prośbę o ulaskawienie uwzględnić.

Sprawy polskie w liście narodów.

BERLIN, 19 grudnia (AW). Dnia 8 stycznia ma się zacząć posiedzenie rady ligi narodów, na które będzie rozpatrywany cały szereg spraw gdańsko-polskich. Przedewszystkiem wybór nowego wysokiego komisarza, następnie odwołanie rządu gdańskiego od rozstrzygnięcia gen. Hackinga w sprawie uprzywilejowania przemysłu polskiego przy wynajmie składów magazynowych w porcie, spdzeciów w sprawie rozstrzygnięcia układu gdańsko-klajpedzkiego i in.

Fuzja sejmików śląskich.

WROCLAW, 20 grudnia (Pat). Wczoraj zebrały się we Wrocławiu trzy śląskie sejmiki powiatowe, z których utworzono jeden wspólny sejmik. Otwarcia dokonał komisarz państwowy Millert z Berlina.

Granica niemiecko-czechosłowacka.

RACIBORZ, 20 grudnia (Pat). Komisja graniczna postanowiła przyznać gminie i dobra Haatsch Czechosłowacji, a gminie i dobra Cwazyce pozostawić przy Niemcom.

Powszechne nauczanie w Łodzi.

ŻALOBA W SZKOLACH.

W dniu jutrzejszym z powodu żaloby szkoły powszechne będą nieczynne.

O godzinie 11-tej dzieci szkół powsz. udadzą się pod kierunkiem nauczycieli do katedry na uroczyste nabożeństwo żałobne. (bip)

OGRODY PRZY SZKOLACH

Wydział szkolnictwa przystąpił do zakładania ogrodów dla dzieci przy szkołach na ulicy Zagajnikowej i na ulicy Sienkiewicza 44. Celem założenia tych ogrodów będzie praktyczne zapoznanie dzieci szkół powszechnych z rodzinną florą. (bip)

POSIEDZENIE KOMISJI POWSZECHNEGO NAUCZANIA.

W niedzielę odbyło się w kuratorium posiedzenie komisji powsz. nauczania przy radzie szkolnej okręgu łódzkiego. Przewodniczył obradom przewodniczący komisji sen. dr Kociński, oraz pp. kurator Jarosz, Zalewski, dyr. Michejda, Grabiński, Wasilewski i przedstawiciel związku nauczycieli powiatu łódzkiego. Rada szkolna w porozumieniu z kuratorium dąży do objęcia przymusem szkolnym, oraz stworzenia powsz. na-

uczania na całym terenie województwa łódzkiego.

Spotęgowana akcja rządu, a to przez zagwarantowanie przepływu odpowiedzialnych sił nauczycielskich, oraz wydatne subwencje na budowę gmachów szkolnych, dopomagają w pewnym stopniu do posunięcia naprzód sprawy powszechnego nauczania. Należy więc w pierwszym rzędzie rozpatrzyć się w materiale dziecięcym, a to uskuteczni się przez rejestrację roczników, które w latach najbliższych będą do szkół uczęszczać. Zgodzono się, iż najdokładniej i najlepiej rejestrację tę przeprowadzą po wsiach, osadach i miasteczkach nauczycielowie i w tym celu zwrócił się rada szkolna do związku nauczycielstwa o wydatną pomoc. Finansową stronę obejmie komisja powsz. nauczania, która po opracowaniu planu zwróci się o zatwierdzenie takowego do rady stanu. Na zakończenie wybrano jeszcze podkomisję techniczną. (bip)

SZKOŁA ROBÓT RĘCZNYCH.

Z początkiem roku przyszłego wydział szkolnictwa przystąpi do otwarcia pracowni robót ręcznych, oraz szkoły dla moralnie zaniedbanych. (bip)

Podwyżka w przemyśle włókienniczym.

Wczoraj w lokalu związku przemysłu włókienniczego odbyło się posiedzenie komisji, powołanej do określania wzrostu drożyzny i wysokości podwyżki płac w przemyśle włókienniczym. Odczytano list związku zawodowego „Praca”, który zgodził się na pertraktacje wspólne z przedstawicielem związku klasowego, o ile ci podpiszą umowę, podpisaną ongiś jedynie przez związek „Praca” i Ch. D. Przedstawiciel związku klasowego oświadczył, iż nie posiada mandatu do podpisania owej umowy, jak również

nie może odstąpić od wystawionych przez związek klasowy żądań, co wykaże komisja.

Podwyżka ta obowiązuje od 18 grudnia do 17 stycznia, to jest do środy po 15-tym. Również podpisany został protokół w sprawie zmiany umowy, iż komisja zbierać się będzie w środę po piętnastym każdego miesiąca.

Przewodniczył komisji inż. Rumpel, a obecni byli p. Gutke, oraz delegaci związków „Praca” i Ch. D. Stanowisko związku klasowego na razie nie jest wiadome.

Wyrok śmierci w sądzie doraźnym.

W nocy z 6 na 7 listopada napađnięto na furmankę na szosie widawskiej. Bandyci, grożąc użyciem broni, zrabowali Wojciechowi Nodze 19.000 mkp., zaś Mani, Teodorze i Michalinie Kosiakowej pół miliona mkp. Nocy następnej w odległości 5 klm. od Łasku dokonano drugiego napadu na jadącego ze Zdunskiej Woli Icka Somera, któremu zrabowano 190.000 mkp. — Kierując się opisem napastników policja w Łasku zarządziła pościg i aresztowała sprawców napadu, a mianowicie Józefa i Piotra Knopów, Marijana Kryczkowskiego i Józefa Okrasę.

Obecnie stanęli oni przed sądem doraźnym w składzie sędziów wice-prezesa Witkowskiego, Korwin-Korotkiewicza i Illicza. Właściwie spisane były dwa oddzielne akty oskarżenia i wyznaczone były dwie rozprawy. Jednak podprokurator Jucewicz wniósł o połączenie obu spraw w jedną, przeciwko czemu zaprotestowali obrońcy podsądnych, adw. Abramski, Askanas i Angerstajn, motywując to tem, iż były dwa różne napady, dokonane na różnych ludzi.

Po naradzie sąd, z uwagi, że w jednej i drugiej sprawie figurują te same osoby, obydwie sprawy postanowił rozpatrywać jednocześnie. Przeciwno temu protestował adw. Abramski, który zarządził, że wobec nieobecności jednego z podsądnych, Okrasy, takie postąpienie sprawy może wypaść na jego niekorzyść.

Sąd jednak postanowił rozważać sprawy razem, badając każde z podsądnych oddzielnie. —

Kryczkowski do napadu ani do udzielenia rewolweru braciom Knop nie przyznał się, twierdząc, iż przyznał się tylko w policji, gdy bito go, zaś rewolwer miał dla własnej obrony. Piotr Knop nie przyznał się do winy, zaś na pytanie, czyja jest znaleziona u niego broń, odpowiada, że brata Józefa. Józef Knop również do winy się nie przyznaje, opowiadając, gdzie przebywał cały wieczór, czwarty oskarżony, Okrasa, oświadczył, że nic wspólnego z napadem niema.

Następnie ksiądz odebrał przysięgę od świadków chrześcijan, zaś rabin od żydów, a w międzyczasie podsądny Okrasa zalewał się gorzkimi łzami.

Świadkowie opowiedzieli przebieg napadu, potwierdzając w zupełności winę podsądnych. Obrońcy podsądnych starali się dowieść niewinności swych klientów, stawiając świadkom szereg pytań. Rzeczoznawca, puszczarz Nazdrowicz, oświadczył, iż odebrane kule nadają się do znalezionego rewolweru, zaś odebrany karabin jest systemu francuskiego.

Przedstawiciel oskarżenia publicznego podprok. Jucewicz, opierając się na zeznaniach podsądnych na śledztwie, oraz poszkodowanych, żądał zastosowania art. 19 ust. 2 o sądach doraźnych.

Obrońcy zaznaczali w swych przemowach, że całe oskarżenie opiera się na zeznaniach, złożonych pod wpływem bicia. Wnosili oni o uniewinnienie podsądnych.

Wczoraj przed południem sąd ogłosił wyrok, skazujący Józefa Knopa na karę śmierci przez roz-

strzelanie, Piotra Knopa i Kryczkowskiego na bezterminowe ciężkie więzienie, pozbawiając wszystkich trzech praw stanu. Co do Okrasy sąd postanowił przekazać sprawę do sadzenia sądowi zwykłemu.

Obrońca skazanego na śmierć wystąpił depeszą do Prezydenta Rzeczypospolitej, marszałka Rataja, z prośbą o ulaskawienie skazanego, gdyż służył on 4 lata w wojsku, zaś zeznania świadków oskarżenia były sprzeczne.

O godzinie 1 po południu nadeszła z Warszawy telegraficznie wiadomość o ulaskawieniu Józefa Knopa, wobec czego karę zmieniono na bezterminowe ciężkie więzienie. (bip)

Wiadomości bieżące.

DZISIEJSZA POGODA.

Komunikat państwowego Instytutu meteorologicznego.

Prawdopodobny przebieg pogody w dniu dzisiejszym:

Wzrost zachmurzenia, mglisto, opady, nocą na wschodzie przymrozki, potem wzrost temperatury. Wiatry południowe.

Z rady miejskiej.

Na wczorajszym posiedzeniu rady miejskiej zapadł cały szereg uchwał pierwszorzędnej wagi.

Kondolencyjna wizyta prez. Rzewskiego.

Prezydent miasta Aleksy Rzewski wyjechał do Warszawy, aby w myśl uchwały rady miejskiej złożyć kondolencje rodzinie s. p. Prezydenta Narutowicza i marsz. Ratajowi w imieniu magistratu i rady miejskiej m. Łodzi.

Budowa szpitala powszechnego.

Do komisji radzieckiej dla spraw ogólnych wpłynął wniosek radnego Rapalskiego o przystąpienie do budowy w Łodzi szpitala powszechnego. (bip)

Fabryka czekolady w schronisku dla sierot.

Swego czasu były starosta cerkiewny Jegorow, członkowie gminy prawosławnej łódzkiej Markowski i bracia Żarnowscy i Angielowicz zawarli z pozostałymi członkami zarządu gminy prawosławnej, prezesem proboszczem Walikowskim i panami Lubienieckim i Maciejewem umowę, na mocy której wynajęli sami sobie lokal w domu, w którym się mieści ochronka sierot przy ul. Piramowicza 1. W lokalu tym urządzono fabrykę cukrów i czekolady pod firmą „Promień”. Umowa zrobiona była na 6 lat za opłatą... 6 tys. marek rocznie. Obecnie funt czekolady „Promień” kosztuje również 6 tys. mk. Wobec tego, że sierotom z ochronki dzieje się coraz gorzej i gmina prawosławna boryka się z trudnościami finansowymi, pełnomocnik gminy wniósł na posiedzeniu wydziału cywilnego sądu okręgowego o rozwiązanie tak niekorzystnej umowy najmu. Sąd uznał umowę najmu za nieważną i nakazał eksmisję fabryki „Promień” z lokalu ochronki św. Jadwigi. (bip)

W niedziele zakłady fryzjerskie otwarte.

Komisarz rządu wydał rozporządzenie, w myśl którego zakłady fryzjerskie mogą być otwarte w wigilję Bożego Narodzenia t. j. w niedzielę do godz. 6-ej wiecz.

Sprawność władowań na kolejach wzrasta.

Na odbytem posiedzeniu międzyministerjalnego komitetu do spraw rozdziału wagonów, na zasadzie danych statystycznych ustalono, że wzrost załadowanych wagonów w ciągu listop. wzrósł w stosunku do października o 25 procent.

Na zebraniu zaznaczono również, że sprawność naszych kolei odnośnie do dostarczania wagonów poprawiła się. Niektóre skargi padły tylko pod adresem dyrekcji gdańskiej, przedstawiciel której obiecał jednak polepszenie tej dostawy w ciągu najbliższych tygodni.

Koledze Michałowi, z powodu zgonu Ojca Jego,

Józefa Józefowicza

nagłębsze współczucie wyraża

V-ta klasa Wyższej Szkoły Realnej dyr. K. Wiśniewskiego.

255-1

Dochodzenia administracyjne.

Zwalczanie lichwy.

Za niestosowanie się do przepi- sów o zwalczaniu lichwy skazani zostali: Roch Wleczorek (Kopernika 12) na jeden tydzień aresztu, Jakób Colier (Kamienna 6) na 300.000 mkp., Wolf Morcarz (Andrzeja 11) na 14 dni aresztu, Lejb Grinstajn (Rawska 34) na 200 tysięcy mkp., Cecylja Madej i Mosek Rubinstajn po 60 tysięcy mk., Lucyna Przybylska (Kaliska 5) i Major Danciger (Wschodnia 40) po 25.000 mk. grzywny. (bip)

Walka z brudem.

Za antysanitarny stan posesji i niedozorowanie tychże pocłagnięci zostali do odpowiedzialności następujący właściciele domów: Jan Szezelczyk (Zgierska 78), Piotr Wysocki (Zgierska 53) Roman Grzelik (Zgierska 76), Franciszek Dobrowolski (Zgierska 29), Michalina Niewiadomska (Zgierska 27), Józefa Dębowska (Aleksandrowska 15), Wojciech Makówka (Aleksandrowska 17) i Olga Kwapisz (Aleksandrowska 13). (bip)

Czem nas karmią?

Wciąż zdarzają się wypadki znajdywania robaków w pieczywie, jednak sprawy te nie znajdują się na wokandy sądu.

W sklepie Bramera Joska (Cegielniana 85) sprzedawano bułki, pochodzące z piekarni Cechińskiego (Cegielniana 48), w których znajdowały się pluskwy. W sprawie tej został spisany protokół przez funkcjonariuszy 5 komisariatu policyjnego. (bip)

Odważny awanturnik.

Za awanturę uliczną aresztowany został i sprowadzony do 5 komisariatu Zygmunt Kuczer, karany za różnorodne sprawy. Okazało się również, iż był on poszukiwany przez P. K. U. jako dezert. W komisariacie odgrażał się on, że policjantom tby pourzyna, wobec czego zamknięto go w więzieniu przy ul. Miłsza. (bip)

Teatr i muzyka.

Teatr miejski.

Dzisiaj teatr miejski daje o godz. 3-ej min. 30 popoł. dla młodzieży szkolnej „Florszyńskiego”. Bilety nabyte na ubiegłą sobotę popołudniu, ważne są na dzisiaj.

Wieczorem „Słaba kobieta” z p. Leonją Barwińską, J. Szyndlerem i T. Krotkiem w rolach głównych.

W piątek i w sobotę przedstawienia zawieszono.

Wyrodne kobiety.

W listopadzie r. b. Marianna Kruczkówna, robotnica folwarku Sarnówek gm. Puczniew, wskutek „znajomości” z właścicielem majątku Karolem Piatkiewiczem, u którego służyła, zaszła w ciążę. Piatkiewicz, chcąc ją „uratować” od wstydu, a siebie od nieprzyjemnych następstw, dał jej list, pisany ręką swej matki, do akuszerki

Józefa Pytlewicz, zamieszkałej w Aleksandrowie, by ta plód spędziła.

Zgodnie z życzeniem p. dzie- dzica Pytlewicz dokonała operacji Operacja się udała i

plód, umieszczony w tekturowym pudełku, został zagrzebany pod kapliczką w ogrodzie.

Dowiedziela się jednak o wszystkim policja powiatowa, która przeprowadziła śledztwo.

Okazało się, że zwłoki dziecka zakopała Marianna Krol z polecenia matki Piatkiewicza, Jadwigi.

Józefa Pytlewicz, oraz Marię Kruczkównę aresztowano i osadzono w więzieniu przy ul. Miłsza.

Zwłoki dziecka przesłano do prosektorjum. (bip)

Na budowę pomnika Prez. Narutowicza.

Ku uczczeniu pamięci wielkiego męża, współziomka i kolegi szkolnego dr. Drueblin mk. 200.000.

W odpowiedzi na mądry i szlachetny apel zbierania składek, celem wzniesienia pomnika dla s. p. Gabriela Narutowicza, pierwszego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, poległego z ręki skrytobójcy, będącego narzędziem wywrotowych grup partyjnych, śpieszymy złożyć na ten wzniosły cel, imieniem pp. szefów i personelu naszej firmy,

mk. 41.600.—

które oby dopomogły do rychłego urzeczywistnienia szlachetnych zamiarów.—

Dom ekspedycyjny H. Przedborski i S-ka.

Szymon Unikowski mk. 5000.—

R. Grabowiecki

Dzielnia Nr. 2

poleca

na GWIAZDKĘ

TOREBKI damskie

PORTFELE damskie i męskie

MANICURY, NESSESERY

— oraz — 18245-1

wykwintną galanterję męską.

SCALA

Dziś Wielki Program

Varieté

Nowe siły. Nowe atrakcje.

Czytacie „Kurjer Wieczorny”

Książka

jest zawsze mile widzianym i cennym podarunkiem. Wielki i odpowiedni wybór można znaleźć

w KSIĘGARNI „CZYTAJ”

właściciel: KAZIMIERZ PAWLAK

Łódź, Dzielnia 2, róg Piotrkowskiej. 220-1

MILJARDERZY z przepiękną MARY PICKFORD.

M. Berman

Łódź,

Tel. 12-35. :: Piotrkowska 53. :: Egz. 1885.

Najwykwintniejszy w Łodzi

Skład Delikatesów i Win

Na nadchodzące święta

POLECA:

WINA FRAN. i WĘGIERSKIE, LIKIERY, WODKI, KONIAKI, KONSERWY RYBNE, OWOCOWE i JARZYNOWE, FIGI, DAKTYLE, MALAGA, MIGDAŁKI i ROZNE ORZECHY.

W DZIALE CUKIERNICZYM:

OGROMNY WYBOR CZOKOLADEK, MARMOLADEK, KARMEŁKOW I CUKROW. :: PORCELANA ARTYSTYCZNA BOMBONIERKI PARYSKIE I JAPONSKIE :: :: ::

0000 USŁUGA PUNKTUALNA. 0000

17793-2

Dr. med. Braun

Podulnowa № 23. Specjalista chorób skórnych i wenerycznych. Przyjmuje od 8-10 i od 1-2 i od 5-8. Pauta 4-5.

Dr. Bolesław Kon

Choroby uszu, nosa, gardła i chirurgiczne. Godz. przyj. 12-1 i od 4-7 w Piotrkowska 118. 16217-20

Dr. A. Szmigiel

Choroby nerwowe. Godziny przyjęcia od 5 do 7 wiecz. Zawadzka 29. 133-4

Dr. L. Prybalski

Choroby skóry, włosów, wane ryczne i moczopięciowe. Leczenie światłem (Lampa kwarcowa). Zawadzka nr. 1. Przyjmuje od 1-1 i od 5 do 7 Dla pań od 4-5.

Dr. MARJA

Łóżeń-Lewinsonowa Chor. weneryczne skórne (dłakobiet i dzieci) Godz. przyj. od 5-8 pp Cegielniana 6. WUZ 22XI-81 17376 16

Dr. med. H. Wollenberg

Konstantynowska 68 Chor. kobiece i akuszerja Przyjm. od 12 do 2 i od 7 do 8 wiecz. 442-10 272 WUZ 14X-22

Doktor SZUMACHER

Choroby skórne i weneryczne. Godz. przyj. od 5-7 i od 11-1 po po niedzi. i święta od 11-1 po po Benedykta № 1 (6-go Sierpnia) 17435-10

Dr. med. Zeligsonowa

Przyjmuje od 11-3; w niedzi. i święta od 2-4. Ul. 6 Sierpnia (Bened.) 1. Choroby kobiece, skórne i weneryczne (kob.) Ustawienie włosów na twarzy elektrolizacja. 17436-30

Dr. med. Lubicz

Cegielniana 43. Choroby skórne, weneryczne i moczopięciowe. Leczenie szt. słoncem wyżyja Przyjmuje od 4-8. Dla pań oddzielna poczekalnia. 157-15

Dr. J. Solowiejczyk

Chor. skórne i weneryczne ul. Pańska Nr. 4 róg Konstantynowskiej Przyj. od 9-1 i od 5-1 pop 794-11

Konfektoria damska:

Paleta, Suknie, Bluzki, Spódniczki, Fartychy oraz Bielizna najtaniej w firmie

„Wulka”

Łódź, Piotrkowska 175. 17046-8

Okazyjnie

do sprzedania pierwszorzędne urządzenie

N. Warszawski

odpowiednie dla galanterji i materiałów piśmiennych. Wiadomość: A. U. Luksenberg, Piotrkowska 31. 18266-1

Wystrzegaj się falsyfikatów.

C. J. Van Houten & Zoon

Żądajcie tylko oryginalne Kakao

VAN HOUTEN

z powyższą marką fabryczną.

C. J. Van Houten & Zoon, Weesp (Holandja)

Kakao Van Houten—przez swą wydajność—w użyciu najtańsze.

Jeneralna reprezentacja: B. RONES, Warszawa, Śniadeckich 20 tel. 74-11.

WEZWANIE

w sprawie podatku od psów za rok 1923 na rzecz kasy miejskiej m. Łodzi. Magistrat m. Łodzi wzywa wszystkich posiadaczy psów do piśmiennego zgłoszenia takowych najpóźniej do dnia 31 b. m. w Oddziale Podatkowym przy Placu Wolności № 2 (front, I piętro, pokój № 5) Uchylający się od tego obowiązku będą pociągnięci do odpowiedzialności z art. 135 kodeksu karnego. Jednocześnie Magistrat podaje do wiadomości, że do rejestru podatkowego za rok 1925 wpisani będą prócz nowych, wszyscy dotychczasowi płatnicy, o ile do dnia 15 stycznia 1925 r. nie zawiadomią Oddziału Podatkowego o pozbyciu się psa. Jeżeli kto z psów, nie posiadając już obecnie psa, zażąda wykreślenia go z rejestru w pierwszym półroczu po dniu 15 stycznia, a w drugim—po 15 lipca, obowiązany będzie uiścić podatek za odpowiednie półrocz.

Łódź, dnia 9 grudnia 1922 r.

Magistrat m. Łodzi Prezydent (—) Rzewski.

WEZWANIE.

w sprawie opłat na rzecz kasy miejskiej m. Łodzi za prawo jazdy po mieście za rok 1923. Magistrat m. Łodzi wzywa wszystkich właścicieli dorożek, wozów (wszelkiego rodzaju), wózków ręcznych, powozów, bryczek, karawanów, samochodów osobowych i ciężarowych, motocykli i rowerów do piśmiennego zgłoszenia takowych najpóźniej do dnia 30 b. m. w Oddziale Podatkowym, Plac Wolności № 2 (front, I piętro, pokój 5). Uchylający się od tego obowiązku będą pociągnięci do odpowiedzialności z art. 138 kodeksu karnego. Jednocześnie Magistrat podaje do wiadomości, że do rejestru podatkowego za rok 1925 wpisani będą prócz nowych, wszyscy dotychczasowi płatnicy, o ile do dnia 15 stycznia 1925 r. nie zawiadomią Oddziału Podatkowego, że nie posiadają już podlegających opłacie środków lokomocji. Jeżeli kto z psów, nie posiadając już podlegających opłacie środków lokomocji, zażąda wykreślenia z rejestru podatkowego w pierwszym półroczu po dniu 15-go stycznia, a w drugim—po 15 lipca, obowiązany będzie uiścić opłatę za odpowiednie półrocz.

Przy rejestrowaniu wzgl. zgłaszaniu samochodów, właściciele obowiązani są przedstawić legitymację samochodu.

Wozy i inne środki lokomocji, należące do straży ogniowej, stacji pogotowia ratunkowego i towarzystw dobroczynności, również winny być zgłoszone.

Łódź, dnia 9 grudnia 1922 r.

Magistrat m. Łodzi Prezydent (—) Rzewski

Pracownia gorsetów

Anny Laterskiej

mieści się obecnie

182 Piotrkowska 182

oficyna, parter, II-gie wejście. 561-4

Ceny przystępne

Ceny przystępne

Na Gwiazdkę!

Wielki Obuwia damskiego i męskiego

najnowszych fasonów, gwarantowanego z najlepszych skór zagranicznych

J. Kowalczyk, Cegielniana № 25

Ceny przystępne

Ceny przystępne

OBWIESZCZENIE.

Komornik przy Sądzie Okręgowym w Łodzi, TEOFIL STANISZ, zam. przy ul. Konstantynowskiej № 51, ogłasza, że w dniu 29 grudnia 1922 r. od godz. 10-ej rano, w Łodzi, przy ul. Zielonej № 9, odbędzie się sprzedaż przez licytację ruchomości: manufaktury i koocy, należących do masy upadłości Chaskla Reinberga, oszacowanych na mk. 5.326.900.

Łódź, dnia 16 grudnia 1922 r.

Komornik: TEOFIL STANISZ

Kupuję

placę najlepiej za brylanty, złoto, perły, zęby sztuczne, dywany perskie i futra 100 proc. drożej N. Warszawski Piotrkowska 31

NA GWIAZDKE!

Francuski magazyn K. Petersilge

Piotrkowska 93 Bielizna damska Bielizna męska Bielizna wełniana Krawaty, szelki Szale jedwabne wełniane Jumpry jedwab. wełnian Rękawiczki, pończochy Kalosze, boty z futrem Buciki domowe Perfumy, mydło. 17905-10

Posiadam Plac

przy ul. Nawrot, samierzam wybudować salę fabryczną 140 kw do wynajęcia. Reflektanci zobowiązani składać adresy swoje pod „K. K.” do „Głosu” 913-3

Maszynę

w dobrym stanie, do merceryzowania sztuk bawełnianych, sprzedam. Oferty sub „Merceryzacja” 138-2

Doktor

medycyny poszukuje 1-2 pokoi umeblowanych, przy inteligentnej rodzinie. Cena nie krepuje. Oferty do admin. „Głosu” pod „Doktor”. 140-3

KASA

duża, ogniotrwała, opancerzona do sprzedania Piotrkowska 82, m. 24, od 2-4. 159-3

„HYGIENA”

przyjmuje wszelkie roboty wchodzące w zakres czyszczenia i opokowania okien, froterowania, trocizowania i cyklinowania posadzek. Sprzątanie biur i mieszkań. Anarżeja Nr. 1 1716-12

Bracia Ignatowicz

Piotrkowska 96 Telefon 8-33

Polecają po cenach przystępnych:

Wyborowe gatunki win i wódek krajowych i zagranicznych.

Piwo — Porter.

Towary kolonialne.

Pierniki. Bakalje. Delikatesy.

Zwierzyna. Drób.

Wszelkie konserwy warzywne, owocowe i rybie. 669-1

OLEINA 99%, Gliceryna, Kwas kokosowy tłuszcz. 98%, MYDŁO tekstylowe twarde (marsylskie) 70%, Mydło tekstylowe mażyste 40%, Mydło do prania Schichta marki „Jeleń” 65%, Proszek do prania „Pochwała Gospodyni” 12%, ŚWIECE stearynowe, MASŁO roślinne: „CERES”, „Rita” i „Solo” Oliwa jadalna Ia, wyrobu firmy Georg Schicht A. G., Aussig, (Czechosłowacja) stale na składzie.

Bruro Buchholtz i S-ka, Sp. z ogr. odp. Łódź, ul. Główna 56. 939-5

10% Korzystajcie z okazji!!! 10%

Z powodu likwidacji interesu materiałów piśmiennych, papieru, Ksiąg handlowych, galanterji, ozdób choinkowych i t. d. 016-3

odliczam z wszelkich zakupów 10%

10% A. U. LUKSENBERG 10% Łódź, ul. Piotrkowska 31.

SCHMALENBERG'S WEINBRAND

EDELBRAND

FEINBRAND

Generalne przedstawicielstwo: **ARTUR ZIELKE, Łódź, Piotrkowska 173.**
Sprzedaż we wszystkich składach win i spirytuożów.

Cukiernia Bolesława Gostomskiego w Łodzi.

Na nadchodzące święta poleca znane ze swej dobroci
Wyroby cukiernicze

17893-1

Dziś Czwartek 21-go Grudnia 8.30 wiecz. **SALA FILHARMONJI (Dzielną 20).** **Religijny Wieczór Chanukowy** z wielkim chórem Łódzkiej Synagogi (50 osób) pod batutą mego kompozytora dyrektora chóru p. M. Dargożńskiego. 18273-1

SALA FILHARMONJI (Dzielną 20). **Dziś Czwartek 21-go Grudnia 8.30 wiecz.** znakomitego słynnego artysty śpiewaka p. **Eljasza Załudkowskiego** (Nadkantor Chór. Synagogi w Rostowie n/D) 18273-1

Polecam jako najodpowiedniejsze

Podarki Gwiazdkowe

- Wyroby skórzane**: Torebki damskie tylko z prawdziwej skóry od 4.000 — do 135.000. — portfele, teki, walizki, papierośnice skórzane.
- PERFUMERJE**: krajowe i zagraniczne. Perfumy, mydła, puder, kremy, wosy kolońskie, pasty do zębów.
- Wyroby stalowe**: Manikury, scyzoryki, nożyczki, brzytwy, maszyny do golenia, maszyny do strzyżenia, pilniki do paznokci.
- Optykę**: Lornetki, lorgniony, smery, Cello okulary. Bezpłatne badanie oczu przed świętami uskuteczniła się tylko od 9—12 w południe.

laski, grzebienie, fajki, szczotki do zębów, kieszonkowe lampki elektryczne

Franciszek Postleb, Piotrkowska Nr. 71.
W niedzielę, dn. 17 i 24 grudnia sklep otwarty od 1 do 5 po poł. 690-1

BERSON

Obcasy i zelówki gumowe
BERSON
za trwałe i zachowują elegancję waszego obuwia

BERSON-KAUCZUK (Sp. z ogr. odp.). Centrala: Kraków, Straszewskiego 2.

Sprzedaż okazyjna!!

Kasy żelazne, rozmaitej wielkości najtaniej oraz 3 konny motor gazowy poleca Z. Orner. Konstantynowska 42, ofiyna, I piętro. 112-8

Zamienie

4 pokoje, wygodny, front, w śródmieściu, w Łodzi, na 2, 3 pokoje w Warszawie. Oferty sub „Dziś” do „Głosu”. 18264-1

ogłoszenia drobne

Nauka i wychowanie.

(Za wyraz 45 mk.)
A. Linguarium Schola - właściciele Ambard i Deb Francuski angielski, niemiecki, włoski, rosyjski. Piotrkowska 120 od 4-9.

Studentka udziela polskiego i stenografii polskiej. Kilińskiego 59 m. 16, od 3-5. 155-3-n

Studentka udziela lekcji. Przystosowana do egzaminu pojedynczo lub grupami. Piotrkowska 16 m. 22. 160-5-n

Student ostatniego kursu Politechn. Warsz. udziela lekcji i korepetycji. Specjalność: matematyka, chemia i fizyka. Oferty proszę składać do admin. pod „Student”. 199-3-n

Student, doświadczony korepetytor, udziela lekcji. Specjalność: polski, matematyka. Ceny przystępne. Piotrkowska 182 m. 18. 272-2-n

Kupno i sprzedaż.

(Za wyraz 65 mk.)
A. A. A. Kupuję meble, dywany, futra, garderobę, bieliznę, maszyny do szycia. Płacę najwyższe ceny. Łazienki, Benedykta 28 m. 13 parter. 297-12-k

Łóżka, szafy, stoły, krzesła, otomana, lustro, garderoba, sprzedam. Sienkiewicza 5 m. 21, ofiyna, I piętro. Kaliski. 9-9-3-k

Kredens pomocnik, stół, krzesła, łóżka, bielizniarki, szafy białe lakierowane, łożeczko dziecięce, biurka, etażerki sprzedaje tanio. Piotrkowska 261 - 4 tr. 047-0-k

Remontowa do motora 35 „konnego „Dresla” Koło miejskie, typ roku 1912 potrzebna. Oferty do „Głosu” sub „Armatura”. 23-1-k

Arakulowy zakład do sprzedania okazyjnie Główna 7, m. 6. 122-3-z

Pianino używane zagraniczne kupię Piotrkowska 117 m. 29, II-le wejście. 262-2-k

Okazyjnie do sprzedania: Pianino czarne szagruncowe, maszyna do szycia „Singer” nowa, maszyna do szycia eholetwek używana, 2 dywany 2x2,80 metr. nowe, 1 skóra Heia na kołnierza i maszyna do karbowania towary. Wólczańska 129, ofiyna, I piętro, Bud. Roesner. 98-3-k

Okazyjnie do sprzedania duszy obraz w ramie mahoniowej, 8 dębowych krzesel oraz łóżanka. Cegielniana 64, m. 9. 238-5-k

Pianina, fortepiany nowe i używane poleca Chodkowski, Sienkiewicza 25. 114-5-k

Skład skór, kopyt, obcasów i przyborów szewskich. Sienkiewicza 25. 113-4-k

Sprzedam fortepian, szafę lustro, maszynę gabinetową i kredens dębowy. Kruca 4, m. 18. 15101-2-k

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Wychoławesyni - freblanka, 7 letnia praktyka poszukuje zajęcia ewentualnie dami-placem. Oferty do „Głosu” pod „Komplet”. 149-3-pz

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa

Przebieżka do sprzedania: sędolna majstrowska do robienia torebek papierowych za dobrem wynagrodzeniem, Konstantynowska 75, m. 22-4 p. lewa ofiyna. 232-1-pa